

Τ Ο Σ Υ Ν Ν Ε Φ Ο

(SHELLEY)

1

Φέρνω τὴ μπόρα καὶ χορταίνω κάθε λουλούδι διψασμένο,
Ἐπὶ πελάγη μακρινά.
Φέρνω τὸν ἴσκιο καὶ τ' ἀγέρι στὰ φύλλα ποῦ τὸ μεσημέρι
Ἐπὶ ὕπνος τὰ μισογυρνᾶ.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΣΕΛΛΕΪ

Ἐπὶ τὰ φτερούγια μου σκορποῦνε οἱ στάλες ποῦ γλυκοξυπνοῦνε
Τὰ ῥόδα τὰ μισανοιγμένα,
Ἐπὶ οἱ μάνες τους γυρεύουν νὰ τὰ κοιμίσουν, καὶ σαλεύουν
Στὸν ἥλιο τὰ κλωνιά γυρμένα.

Τὸ μαῦρο χέρι μου τινάζει τὸ θυμωμένο τὸ χαλάζι
 Ποῦ κάμπους πράσινους λευκαίνει
 Σὲ μιὰ στιγμὴ βροχὴ τὸ κάνω, καὶ ἡ βροντὴ μαζί μου ἀπάνω
 Σὰν ἄγριο γέλιο μου διαβαίνει.

2

Ἐγὼ τὸ χιόνι κοσκινίζω στὰ κορφοβούνια ποῦ ἀγγίζω,
 Οἱ πεῦκοι σὰ βογκοῦν βαρειά.
 Ὅλη τὴ νύχτα προσκεφάλι τὰ ἔχω, μέσα στὴν ἀγκάλη
 Ὅταν κοιμοῦμαι τοῦ βοριά.
 Πάνω σ' οὐράνιους πύργους στέκει, καὶ μ' ὀδηγᾷ τ' ἀστροπελέκι,
 Καὶ μὲς σὲ μιὰ σπηλιὰ κοντά του,
 Μουγκρίζει ἀλυσσοδεμένη καὶ μιὰ ξυπνᾷ καὶ μιὰ σωπαίνει
 Ἡ ἄγρια βροντὴ ποκάτου.
 Ὁ ναύκληρός μου αὐτὸς μὲ παίρνει ἀγάλια ἀγάλια καὶ μὲ φέρνει
 Πάν' ἀπὸ χῶρες καὶ πελάγη:
 Νεράιδες ποῦ κρυφὰ τὸν κράζουν, ἀπ' τὰ βαθειὰ τὸν ξελαγιάζουν,
 Καὶ στὰ βαθειὰ ζητᾷει νὰ πάγη.
 Παίρνει τοὺς βράχους, τὰ λαγκάδια, περνᾷ ποτάμια καὶ λειβάδια,
 Σὲ λίμνες καὶ ῥημιές μισεύει,
 Ὅπου κι' ἂν δῆ μὲς τῶνειρό του πῶς ἓνα ταῖρι μυστικό του
 Κάτω στὰ βᾶθη τὸν γυρεύει.
 Κ' ἐκεῖ ποῦ λυώνει ἀπ' τὴ λαχτάρα, καὶ γίνεται βροχὴ κι' ἀντάρα,
 Ἐμένα ὁ ἥλιος μὲ χαϊδεύει.

3

Ἡ ἀνατολή, ποῦ τὴ χαρὰ της σκορπᾷ μὲ μιὰ γοργὴ ματιὰ της,
 Κι' ἀπλόνει φλόγες μὲ φτερά,
 Στὴ βάρκα μου λαφροπατάει, τὴν ὥρα ποῦ λιγοθυμᾷει
 Ὁ αὐγερινὸς καὶ σπαρταρᾷ.
 Λὲς κ' εἶν' ἀπτόξ ποῦ κατεβαίνει, καὶ στοῦ γκρεμοῦ τὴν ἄκρη μένει,
 Σεισμὸς τὰ ὄρη σὰν ταράζη,
 Ποῦ ἀνοίγει τὰ χρυσᾷ φτερά του, καὶ καμαρόνει ὀλόγυρά του,
 Κι' ἂν τρέμη ὁ βράχος, δὲν τρομάζει.
 Καὶ σὰν φιλᾷ ἡ Δύση πάλι τὴ θάλασσα, καὶ μὲ μεγάλῃ
 Ἐναλαμπὴ τὴ φλέγη ὡς πέρα,
 Καὶ σιγανὰ σὰν κατεβαίνῃ μιὰ σκέπη κοκκινοβαμμένη
 Μὲς ἀπ' τὰ βᾶθη τοῦ αἰθέρα,
 Μὲ μαζεμμένα τὰ φτερά μου ἐγὼ κοιμοῦμαι στὴ φωνά μου,
 Σὰ μιὰν οὐράνια περιστέρα.

4

Ἡ ἀσπρόφωτη ἐκείνη χάρι ποῦ κάτω ἐδῶ τὴ λὲν φεγγάρι,
 Γλιστράει μὲ βῆμα σιγανό,
 Ἀνάμεσα στὰ πούπουλά μου, ποῦ τᾶρριξε στὴν ἀγκαλιά μου
 Τ' ἀγέρι τὸ νυχτερινό.

Κι' ὅπου πατᾷ τὸ ἀλαφρό της τὸ πόδι στὸν κρυφὸ χορὸ της,
 Ποῦ μόνο ἀγγέλοι τὴν ἀκοῦνε,
 Ἡ ψιλοκαμωτὴ μου σκέπη σπᾷνει, καὶ κάτω στὴ γῆς βλέπει
 Καθὲν' ἀπ' τὰστρα ποῦ περνοῦνε.
 Καὶ σὰν ἀνοίξη καὶ πλατύνῃ βοριάς τὴ χαραμάδα ἐκείνη,
 Καὶ σὰ μελίσιμα ἓνα κοπάδι
 Προβάλουν τὰστρα κι' ἀρμενίζουν, καὶ τρέχουν καὶ στρεφογυρίζουν,
 Τότες κ' οἱ θάλασσες τὸ βράδυ
 Κ' οἱ λίμνες, ποῦνε σὰν κομμάτια πεσιμέν' ἀπ' οὐρανοῦ παλάτια,
 Φεγγοβολοῦνε στὸ σκοτάδι.

5

Τοῦ ἡλίου κάποτε τὸ θρόνο μὲ φλογερὰ δεσμὰ τὸν ζώνω,
 Καὶ τὸ φεγγάρι μ' ἀργυρᾷ.
 Ὅταν οἱ στρόβιλοι μ' ἀπλόνουν, Βεσοῦβια βλέπεις νὰ θαμπόνουν,
 Καὶ τὰστρα φεύγουν θολερά.
 Ἀπ' ἀκρωτῆρι σὲ ἀκρωτῆρι ὡς ἀν θεόρατο γεφύρι
 Στὴν ἄγρια θάλασσ' ἀποπάνω,
 Στερνόνουμαι καὶ δὲν κουνιέμαι, ἂν καὶ στὴν ἄβυσσο κρεμιέμαι,
 Γιατί βουνὰ κολόνες κάνω.
 Καὶ τὸ μυριόχρωμο Δοξάρι, ἡ δύναμί μου καθὼς πάρη
 τὸν χαλασμό καὶ τὸν σπκόνῃ,
 Οὐράνια γίνεται καμάρα, κ' ἐγὼ περνοῦ μὲ τὴν ἀντάρα
 Μὲ τὴ φωτιά καὶ μὲ τὸ χιόνι,
 Τις μαλακὲς θωρηές του ὑφαίνει ἡ ἀντηλιὰ ποῦ κατεβαίνει
 Κάτω στὴ γῆς καὶ τὴ μερόνει.

6

Τῆς γῆς καὶ τοῦρανοῦ εἶμαι γέννα, μὰ μ' ἔχει ἀναθρέψει ἐμένα
 Στὴν ἀγκαλιά του ὁ οὐρανός.
 Ὅτι κι' ἂν γείνω, δὲν πεθαίνω, καὶ μὲς τὰ ὑψη ἂν ἀπομένω,
 Κι' ἂν μὲ ῥοφήξῃ ὠκεανός.
 Γιατί στὴ γῆς σὰν ἀποβρέξῃ, κι' ὁ θόλος πάλι ξαναφέξῃ,
 Καὶ καταχνιὰ δὲν τὸν μαυρίζῃ,
 Καὶ μιᾶς καθάριας πάλι μέρας παλάτι ὑψόνῃ ὁ ἀέρας
 Ποῦ κάθε ἀχτίδα τὸ πλουμίζει,
 Θωρῶ γελῶντας μοναχό μου, κι' ἀπὸ τὸ σπῆλνο τὸ κρυφὸ μου,
 Σὰν φάντασμα ἀπ' τὰ μνήματά του,
 Ἡ σὰν παιδὶ ἀπ' τὴ μάννα, βγαίνω, καὶ παίρνω τὴ βροχὴ καὶ ῥαίνω,
 Καὶ τὸ παλάτι ῥίχτω κάτω.

ἈΘΗΝΑΪΚΗ ΗΧΩ

Ἡ παράδοξος περιπέτεια μιᾶς δυστυχοῦς ἐπιστολῆς ἐρωτικῆς, νεάνιδος πρὸς νέον, μᾶς δίδει τὸ θέμα τῆς σημερινῆς συνδιαλέξεως. Κύριός τις ἐξ Ἀθηνῶν, ὑπογράφμενος Κανὴν ε, εὐρων αὐτὴν, καθὼς γράφει, εἰς ἕνα κήπων, μᾶς τὴν ἀποστέλλει νὰ τὴν σχολιάσωμεν ἀντ' αὐτοῦ, ἐμπνεόμενοι «ὡς ἑλαφροὶ πεζοὶ ποιηταί, ἐκ τοῦ ἠθικοῦ ἀρώματος τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἀγνοῦ αἰσθήματος τοῦ ἔρωτος», τὸ ὅποιον διαπνέει, κατὰ τὴν ιδέαν του, τὸ ἔγγραφον εὐρημα.

Θὰ το κάμωμεν, ἀλλ' ὄχι ὅπως μᾶς τὸ ὑποδεικνύει ὁ τυπικὸς ἀποστολεὺς. Τὸν εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὴν περὶ τῶν ἐμπνεύσεών μας φροντίδα του, ἀλλὰ δὲν θὰ τον εὐχαριστήσωμεν, ἴσως ὑπ' οὐδεμίαν ἔποψιν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀποκρούομεν κατ' ἀρχὴν τὴν πρᾶξίν του, δὲν αἰσθανόμεθα ἐξ ἄλλου οὔτε τὸν «ἀντικτύπον» τῆς συγκινήσεως, τὴν ὅποιαν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς ἀπεκόμισαν ὁ εὐαίσθητος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον ἄπειρος καὶ ἴσως νεαρότατος κ. Κανῆνε. Ἐἶνε ἐπιστολὴ ἐρωτικῆ κοινῆ, τετριμμένη, ὁμοία πρὸς τὰ ἐνεήκοντα ἐννεῖα ἐκαστοῦ τῶν γραφομένων ὑπὸ τῶν σημερινῶν Ἀθῆδων. Διακρίνεται μὲν ὀλίγον διὰ τὴν ἄκραν καθαρολογίαν τῆς καὶ τὴν αὐστηράν τήρησιν τοῦ γραμματικοῦ τύπου, ἐξ οὗ ἡ ἐπιστολογράφος φαίνεται λογιωτάτη ἀλλ' ἐκπροσωπεῖ συνήθη ὅλως ἐρωτικὴν ἱστορίαν, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἐπαναλαμβάνονται διαρκῶς ἄνευ οὐσιωδῶν παραλλαγῶν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ καλοῦ λεγομένου κόσμου, μεταξὺ τῶν νέων τῆς ἐποχῆς τῶν ἀνεπτυγμένων καὶ καλλωπιστῶν, τῶν κατ' ἐξοχὴν ἀστάτων καὶ ἀψικόρων, καὶ τῶν χαριτοδρόμων καὶ εὐ ἡγμένων δεσποινίδων μας, τῶν ἔχουσῶν μεγάλας ἀξιώσεις, μεγαλητέραν ἑλαφρότητα, ὀλίγην προίκα ἔτι δὲ ὀλιγωτέραν εὐαίσθησιν.

Καὶ δὲν εἶνε δύσκολον νὰ τὴν ἀναπλάσωμεν τὴν ἱστορίαν αὐτὴν κατ' ἀσπράντου λάθους προσέγγισιν. Ὁ νέος, εὐαίσθητος φαίνεται φύσις, ἅμα τῆ πρώτῃ μετὰ τῆς νέας γνωριμίας, ἤναψεν ἀπὸ ἐρωτικὴν φλόγα ἀφνιδίαν καὶ ἀπότομον, μέλλουσαν ὅμως διὰ τοῦτο νὰ σβεσθῇ μετ' ὀλίγον. Πῦξεν ἀκόμη ὁ πρῶτος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅταν μεταξὺ τῶν διαφόρων του, τῶν ἐπιμόνων καὶ ὑπερβολικῶν ἐκδηλώσεων, τῆ εἶπε:

« Πιστεύσατέ με ὅτι σᾶς ἠγάπησα τόσον, ὅσον οὐδεὶς ποτε ἐν τῷ κόσμῳ ἠγάπησεν ! »

Ἀχ, καὶ ποῖος ἐξ ἡμῶν δὲν ἐπρόφερε χιλιᾶκις τοῦλάχιστον εἰς τὴν ζωὴν του τὴν τολμηράν αὐτὴν φράσιν καὶ πόση χρειάζεται φιλαυτία καὶ ἑλαφρότης καὶ τυφλῶσις διὰ νὰ τὴν πιστεύσῃ κανεὶς κατὰ γράμμα; Καὶ ὅμως αἱ κόραι μας τὴν πιστεύουν συχνά, ἢ τοῦλάχιστον προσβάλλουν κατόπιν ὡς δικαιολογήσιν τῆς ἀδυναμίας των, τὸ ὅτι τὴν ἐπίστευσαν—πράγμα κατ' ἐμὲ πολὺ χειρότερον. Καὶ ἡ ἰδική μας, βλέπετε, τὴν ἐπίστευσεν. Ἡ μανία τῆς ἀποκαταστάσεως, ἡ σικιζήσουσα τὸ λογικόν, δὲν τὴν ἄφησε νὰ σκεφθῇ ὅτι εἶνε ψευδὲς ἢ τοῦλάχιστον παροδικὸν τὸ πάθος, τὸ ἐκφραζόμενον μὲ τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν μὴν. Μετὰ τὰς πρώτας γυναικείας ἐπιφυλάξεις καὶ

τοὺς ἐσκεμμένους ἀκισμοὺς, ἐνέδωκεν εἰς αἰσθηματικὴν συνεννόησιν. Εἶχε τὴν ἐλπίδα καὶ ἴσως τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν θὰ ἠπατάτο ὁ καλὸς νέος τὴν ἠγάπα καὶ θὰ τὴν ἐνυμφεύετο. Ἄ, μὴ τὴν πιστεύετε ὅτι εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ὀλισθαίνει εἰς αἰσθημα, εἰς «κλίσιν». Ἡ ἐπιστολὴ τῆς ἀπεναντίας ἀποδεικνύει ῥομαντικὰς ἀναγνώσεις, ἴσως μὴδ' αὐτῆς τῆς Νέας Ἑλ οἶ ξης τοῦ Ρουσσῶ ἐξαίρουμένης, καὶ πιστοποιεῖ πᾶσαν μακράν. Ἡ πῆρα ὅμως αὐτὴ δὲν τὴν ὠρέλησεν. Ἡνοίχθη ὅσον δὲν ἔπρεπε, κατεδείχθη ἀδεξιῶς ὅποια πρᾶγματι ἦτο καὶ ἡ φλόξ τοῦ ἀψικόρου νέου ἐσβέσθη . . . ἐσβέσθη διὰ νὰ μὴ ἀναφθῇ πλέον. Ἄστασία τόνομά σου εἶνε ἀνήρ ! . . . ἀνὴρ πλάττων ἀμέσως ἐν ἰδανικὸν ἄφραστον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγάπης του, ἀνερχόμενος μετ' αὐτοῦ εἰς ὕψη γαλανὰ καὶ κρημιζόμενος ἐκεῖθεν κατὰ τῶν πετρῶν τῆς πραγματικότητος. Ἄπὸ τοῦ σημείου τούτου τὸν παροδικὸν ἔρωτα τοῦ νέου διαδέχεται ἀπογοητεύσεις, μίσος πρὸς τὸ ἀνάξιον πρόσωπον, τὸ ὅποιον τὸν ἐπροκάλεσε καὶ τὰσις ἐκδικήσεως ἐκδηλουμένη διὰ προσβολῶν καὶ ὑπαινιγμῶν πολλῶν ἀκουσίων, ἐγκλειουσῶν ὅλην τὴν πικρίαν τοῦ πρᾶγματι ἀδικηθέντος. Ἀλλ' ἡ νεῖνις μένει «ἡ ἰδία πάντοτε». Δὲν ψεύδεται τὸρα. Διὰ αἰσθηματὰ τῆς δὲν μεταβάλλονται τῷ ὄντι, διότι ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῆ πάντοτε τὸν νέον καλὸν γαμβρὸν καὶ εὐτυχίαν τὸν μετ' αὐτοῦ γάμον τῆς. Δι' αὐτὸ λέγει ὅτι δὲν εἶμπορεῖ νὰ τον μισῇ καὶ αὐτὸ τὸ νομίζει πίστιν καὶ σταθερότητα ! Ἐχει καὶ αὐτὴ μίαν κάποιαν ἀπογοήτευσιν καὶ αἰσθάνεται πρὸς τὸν «σκληρὸν καὶ διεφθαρμένον» μίαν μικράν, κοινωνικὴν μάλλον, μνησικακίαν. Ἀλλὰ θὰ ἡσυχάσῃ, ἡσυχάσατε ! εὐθὺς ὡς εὐρη — καὶ ἂν εἶνε νῆα ἀκόμη καὶ ὠραία θὰ εὐρη — ἐν τῷ βίῳ τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν περιπάτων νέον θῆμα . . . διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ ἀκόμη μίαν φορὰν ἡ ἰδία ἱστορία καὶ νὰ γραφῇ πάλιν ἡ ἰδία τελευταία ἐπιστολὴ !

★

Αὐτὰ διηγείται εἰς ἡμᾶς εὐγλωττότατα, καθαρῶτα μεταξὺ τῶν λεπτῶν ἰσχυρῶν γραμμῶν τῆς, ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολῇ. Ποῦ ἄρα γε εὐρίσκει ἐν αὐτῇ ὁ κ. Κανῆνε τὸ ἄρωμα τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἔρωτος, τὸ δυνάμενον νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν καλλιτέχνην; Μῆπως εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐρωτευμένη ζητεῖ ὀπίσω τὰς ἐπιστολὰς τῆς «νὰ τὰς κατακαύσῃ» διὰ νὰ μὴ ὑπάρχη ἄπτον δεῖγμα τοῦ ὀλισθηματὸς τῆς, ὡστε νὰ ἡμπορῇ νὰ ὀρκισθῇ ἄνευ φόβου εἰς τὸν μέλλοντα ἐραστὴν, ὅτι διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐρωτογράφει; Ἡ μῆπως τὸν συνεκίνησεν ἡ τεχνικῶς ὑπολανάνουσσα διαβεβαίωσις περὶ τῆς σταθερότητός τῆς, ὡς ἐν ἡσθάνθη καὶ αὐτὴ τίποτε ἄγνων πρὸς τὸν ἀτυχῆ ἐκείνον, ἢ μῆπως τὸν παρέσυραν αἱ περὶ τιμῆς καὶ χαριστικῆς τῶσον ἐγνωστικαὶ καὶ ἀνάρμοστοι καυχῆσιλογίαι; Δὲν παρετήρησε λοιπὸν ποτὲ ὁ κ. Κανῆνε ὅτι, ὅπως λέγει καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Δ ὲ ν Ζ ο ὺ α ν, μόνον ὁ ἀνῆθικος ὀμιλεῖ περὶ ἠθικῆς καὶ ὅτι μόνον ἡ ἔχουσα οἰονεῖ ἐπαγγελίαν τὴν ἐρωτικὴν ἀλληλογραφίαν, θὰ καυχῆθῃ ἐμφαντικῶς ὅτι δὲν ἔγραψε πρὸς ἄλλον κανένα οὔτε δύο λέξεις; Ὅσον ἄπειρος τοῦ κόσμου πρέπει νὰ εἶνε ὁ κ. Κανῆνε, ἢ τοῦλάχιστον εὐτυχῆς εὐτυχέστατος, διὰ νὰ μὴ τοῦ ἔτυχε νὰ

ἐξελέγξῃ τοιαῦτα ἀθῶα ψεῦδη εἰς τὴν ζωὴν του πολλὰ καὶ νὰ μὴν ἔλαθεν, ὄχι μίαν οὔτε δύο, ἀλλὰ σωρείαν ἐπιστολῶν παρομοίων, ἐκ τῶν ὁσίων ἤρχισαν φαίνεται νὰ βριθῶσιν οὐ μόνον τὰ μυροδόλα χαρτοφυλάκια τῶν κομψομένων, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ μυροδόλοι δίοδοι τῶν κήπων !

Λοιπὸν, θὰ μ' ἐρωτήσετε — ὄχι μόνον ὁ κ. Κανῆνε, ἀλλὰ καὶ ὅλοι μου οἱ ἀναγνώσται καὶ αἱ ἀναγνώστρια — δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὸν κόσμον ἔρωτος ἄγνος καὶ εἰλικρινῆς; Δὲν ἡμπορεῖ ἡ ἀντίληψίς σου νὰ εἶνε λαυθασμένη καὶ ἡ ὀσφρησίς σου ἀμβλεία; Δὲν ἐπιδέχεται ἄλληλ, μάλλον ἀπλήν καὶ φυσικὴν καὶ ἀγαθὴν ἐξηγήσιν ἡ ἐπιστολὴ;

Κυρίε μου, κύριό μου, κυρία μου καὶ δεσποινίδες μου, ἐπιτρέψατε καὶ εἰς ἐμὲ νὰ ἔχω τὴν ιδέαν μου. Ἐρως ἄγνος καὶ εἰλικρινῆς ὑπάρχει ἀλλὰ ὑπὸ τὰς συνθήκας ὑφ' ἃς ζῆ σήμερον ὁ καλὸς λεγόμενος κόσμος, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκδηλωθῇ οὗτος καὶ μάλιστα δι' ἐπιστολῶν. Πιστεύω, ὦ καὶ πιστεύω εἰς τὸ αἰσθημα τὸ ἡρέμα ἀρχόμενον καὶ ἐξανάπτον καὶ διαπερῶν τὴν ζωὴν ὅλην τοῦ ἀνθρώπου. Πιστεύω εἰς τὴν συγγένειαν καὶ τὴν ἀδελφότητα ἐκείνων τῶν ψυχῶν, τῶν ἐλκυσμένων βραδέως καὶ σταθερῶς ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν μοιραίας ἐπὶ τοῦ κόσμου συναντήσεως. Πιστεύω εἰς τὸν ἔρωτα τέλος πάντων, τὸν ἀμοιβᾶτον ἔρωτα, τὸν θεῖον καὶ παντοδύναμον, τὸν ἀφιλοκερδῆ, τὸν πνευματικόν, τὸν ἐκχύνοντα οἰονεῖ εὐδῶδιαν ἴου καὶ χρυσίζοντα τῆς ἀνθρωπίνης νεότητος τὸν βίον . . . Ἀλλὰ πιστεύω ἐπίσης ὅτι ὁ τοιοῦτος ἔρωτος λαυθάνει, κρύπτεται, σιωπᾷ. Ὁ θόρυβος τῆς κυδείας τοῦ γάμου, τῆς παιζομένης μετὰ τόσης λύσεως, ἡ νοθεύει τὸ αἰσθηματὸς καὶ τῆς ζωῆς, ἡ κατακλύσασα τὰς σημερινὰς κοινωνίας, δὲν τῷ ἀφῆκε γωνίαν νὰ σταθῇ. Δὲν ὑπάρχει λέξις, δὲν ὑπάρχει κίνημα, δὲν ὑπάρχει τρόπος, τὸν ὅποιον νὰ μὴ ἐξεμεταλλεύθῃ τὸ συμφέρον, ἢ ὑποκρισία καὶ τὸ ψεῦδος. Ὁ ἀληθὴς ἔρωτος δὲν καταδέχεται πλέον νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέσα, τ' ἀτιμασθέντα ὑπὸ τῶν ἀναξίων. Εἶνε τῶν εὐγενῶν καὶ τιμίων φύσεων προνόμιον αὐτὸς καὶ ζῆ βαθέως τεθθαμμένος εἰς τὰς ψυχὰς, ὅθεν δὲν ὑποπίπτει εἰς τὰ κοινὰ ὅμιματα.

Ἐγνώρισά ἀνθρώπων ἀγαπῶντα ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὅλην μίαν κόρην. Δὲν θὰ τὸ πιστεύετε; Ἡτο δώδεκα ἐτῶν ἐκείνη καὶ δεκαπέντε αὐτὸς ὅταν ἠσθάνθη τοὺς πρώτους παλμούς τῆς ἀκατανικήτου του κλίσεως. Ὁ χρόνος παρήργετο, τὸ αἰσθημα ἠῦξανε σταθερῶς. Ποτὲ δὲν τῆς εἶπε λέξιν, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν ἐκδηλώσεων ἀορίστων, σχεδὸν ἀκουσίων, τὰς ὁποίας ἀπετόλμησε κατὰ διαστήματα πολυετῆ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ νέος αὐτὸς ἐρωτολόγει μὲ ἄλλας εἰς τοῦ κ. Τάδε ἢ εἰς τοῦ κ. Δεῖνα καὶ ἀντήλλασεν ἐπιστολὰς ὁμοίας πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Κανῆνε εὐρεθεῖσαν. Περὶερῶν τὸ σύμπτωμα, ἀποδεικνύον ὅμως συγχρόνως πόσον ἀφίνουσιν ἀνεπηρέαστον τὴν ψυχὴν μὲ τ' ἀληθῆ τῆς αἰσθηματῆ, αἱ αἰσθηματικαὶ ἀπομιμήσεις καὶ αἱ παιδικαὶ τῶν σαλονίων . . . Ἡ κόρη ὅμως δὲν τὸ ἔκαμνεν οὔτε αὐτό. Ἡτο μὲν ἐλευθερία καὶ ἑμιλητικὴ καὶ φαίδρα πρὸς ὅλους, τοῦ κόσμου κόρη καὶ αὐτὴ, ἀλλὰ κανεὶς ποτε δὲν ἐτόλμησε νὰ καυχῆθῃ ὅτι ὑπῆρξεν ἐραστῆς τῆς. Διότι ἠσθάνετο καὶ αὐτὴ

ἀπ' ἀρχῆς παρόμοιον πρὸς τὸν φίλον μου ἔρωτα καὶ ὅλη ὑπ' αὐτοῦ ἀπερροφημένη, εἶχε τὴν ἀπαιτησίαν ἀποσίως, μὲ ὅλην τῆς ἐκείνην τὴν ἐλευθερίτητα. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπέφερε σιωπῶσα, ὅπως ἀγαπῶσι νὰ λέγῳσι, νὰ λέγῳσι μόνον, οἱ ποιηταί. Τοῦ ἔγραψεν ἐν τούτοις μίαν φορὰν — πρώτην φορὰν : ὅταν συνωμολογήθη πλέον ὑπὸ τῶν γονέων τῆς ὁ γάμος, τοῦ γαμβροῦ εὐρισκομένου ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἀκόμη ἐσπούδαζεν. Ἐκείνην τὴν ἐπιστολήν ἠθέλα νὰ εἶχα νὰ δείξω εἰς τὸν κ. Κανῆνε, διὰ νὰ ἴδῃ τί θὰ πῆ, — τί ἐννοῶ ἐγὼ τοῦλάχιστον, — ἄρωμα τιμῆς καὶ ἔρωτος !

★

Δὲν ἐπεθύμουν νὰ φῆσω ἄνευ σχολίων καὶ τὴν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἐστίας ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κανῆνε, δι' ἧς συνώδευσε τὸ εὐρημά του. Εἶνε πολλὰ ὅσα μ' ἔκαμε νὰ σκεφθῶ καὶ ἠδύνατο νὰ ποτελεύσουν τὸ θέμα τοῦ προσεχῶς μου ἄρθρου. Ἀλλὰ τὰ ἐπιγοντα θέματα τῆς ἐποχῆς μὲ ἀναγκάζουν μίαν ἀκόμη παρατήρησιν νὰ προσθέσω ἐδῶ καὶ νὰ τελειῶνω.

Τὸ πρώτιστον καθήκον τοῦ εὐρόντος μίαν ἐπιστολήν, οἰανδήποτε καὶ ὀπουδήποτε, εἶνε τὸ νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἀπόλέσαντα. Ἀλλ' ἂν ἕνεκα τῆς ἀνωμυρίας ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἀποβαλῆ δυσκόλος ἢ ἀδύνατος, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, νομίζω, ὅτι ἔχει δικαίωμα, ἀντὶ νὰ τὴν σχίσῃ ἢ νὰ τὴν φυλάξῃ ἐπιμελῶς, νὰ τὴν ἐπιδείξῃ καὶ εἰς ἄλλους. Εἰς τοιοῦτο λάθος στοιχειώδες ὑποπίπτει ὁ κ. Κανῆνε, χαρίζων πρὸς ἡμᾶς μίαν ξένην ἐρωτικὴν ἐπιστολήν—ἂν πιστεύσωμεν τῷ ὄντι ὅτι δὲν ἀπευθύνεται πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Καὶ τὸ κίνημα δὲν εἶνε μόνον παρατυπον ἀλλὰ καὶ ἀπερίσκεπτον. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἐδύνατο νὰ απευθύνεται καὶ πρὸς τινὰ τῶν οἰκειῶν τῆ Ἐστίας — ποῦ θὰ το ἤξευρεν αὐτὸ ὁ κ. Κανῆνε; — ὁ χαρακτήρ ἐξ ἄλλου καὶ τὸ ὕφος πιθανὸν νὰ ἦσαν γνωστά εἰς κανένα ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα πολὺ, πάρα πολὺ γνωστά, ὡστε λύπη καὶ σκανδάλου ἀνωφελοῦς νὰ γίνῃ πρόξενος ἢ ἀκριτονομία. Ἐπειτα ἡ ἐπιστολὴ φέρει τὸ ὄνομα τῆς γραψάσης καὶ ἀναφέρει τὸ ἐπώνυμον τῆς φιλικῆς οἰκογενείας, ἐν ἧ οἱ ἐρασταὶ συνηντῶντο. Μὲ αὐτὰ τὰ δύο στοιχεῖα ἄνθρωπος ἔχων καιρὸν νὰ ἱκανοποιῇ τὰς μικρὰς του περιεργίας, δὲν θὰ ἐδύνατο ἄρα γε εὐκολώτατα νὰ μάθῃ καὶ τὸ ἐπώνυμον τῆς ἐρωτολήπτου; Προφανῶς λοιπὸν ὁ κ. Κανῆνε δὲν ἔδειξε τὸν ἀπαιτούμενον σεβασμὸν πρὸς τὰ μυστικὰ τῶν ἄλλων, πρὸς τὴν ἰερότητα τῆς ξένης ἐπιστολῆς.

Καὶ πιθανὸν μὲν νὰ το ἔκαμεν ἄνευ κακίας καὶ ὑστεροβουλίας, ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ καρδίας ἀγνῆς, τιμίας καὶ ἐρώσεως, ἢ ὅποια διαδιδέπει παντοῦ τὰ ἴδια αὐτῆς αἰσθηματῆ καὶ ἔχει τὸν ἀλτροισμὸν νὰ καθίστῃ καὶ τοὺς ἄλλους κοινωνοὺς τῆς ἐκ τῆς ἀρετῆς εὐδαιμονίας· καὶ, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ το ἀρνηθῶ ἀλλ' οὔτε δύναμαι δι' αὐτὸ νὰ ἐπιδοκιμάσω τὸ ἄτοπον, — ἐν ἄτοπον μάλιστα, τὸ ὅποιον βλέπω ὅτι γίνεται παρ' ἡμῖν συχνότατα. Σύμπτωμα ἄξιον προσοχῆς διὰ κοινωνίαν ἔχουσαν ἀξιώσεις πολιτισμένης. Καταντᾷ νὰ μας εἶνε ἀγνωστος καθολικὴν ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς ἐπιστολὰς. Ἡ συζήτησις, παραδείγματος χάριν, ἢ ὅποια πέρουσι ἔλαθε χῶρον ἐν Παρισίοις μεταξὺ νομομαθῶν καὶ λογίων, περὶ τοῦ

άν ο σύζυγος έχει το δικαίωμα να αναγνώσκει τις επιστολές της συζύγου του, εις το κοινόν μας θά έπρόκειται μειδιάματα δύσπιστα. Παρατηρήσατε ότι οι περισσότεροι εξ εκείνων οι όποιοι ανοίγουν κατά λάθος ξένην επιστολήν — πράγμα, — το όποιον εύθως από το πρώτον βλέμμα διακρίνεται — δέν έννοούν να την αποδώσουν πριν την αναγνώσουν, πριν την απολαύσουν όλόκληρον, και πολλάκις ούτε καν την αποδίδουν. Συγκρίνατε δε τέλος και το χαρακτηριστικόν ανέκδοτον του ταχυδρομικού εκείνου υπαλλήλου, ό όποιος διά να διασκεδάξη ένα φίλον του πρό της διανομής, του έδιδε να αναγνώσκει τα ταχυδρομικά δελτάρια, — τα όποια όμως, ένεκα της αρκετά γνωστής και διαδεδομένης άσεβείας, κυκλοφορούσαν ελάχιστα έν Ελλάδα και μάλιστα έν ταις Έπαρχίαις.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Μ' ΑΓΑΠΑΕΙ — ΔΕΝ Μ' ΑΓΑΠΑΕΙ

Γιά το λείωμα της Κας ***

Τήν είχε ιδή μίαν ήμέρα, την ώρα που άνοιγε πρωί πρωί το παραθύρι της άπάνου στον κήπο.

Δέν ήταν βέβαια αυτή ή πρώτη φορά όπου την έβλεπε, τη λυγερή και καστανομάλλα κόρη. Από την αρχή του Απριλίου ή δύο οικογένειαις είχαν έβγη στην έξοχή, — ή μία κατά την ταχτική της συνήθεια, ή άλλη τώρα μονάχα ύστερα από πολλά χρόνια — και πολλάς φορές το αγόρι, που έτελείωνε τότε τα δεκάξη χρόνια, είχε τύχη ν' άπαντήσει τη γαλιανομάτα νέα τότε στον δρόμο που έφερε από τα γειτονικά τους άρχοντόσπιτα εις το χωριό, και τότε στους ήλιασμένους πράσινους κάμπους, μέσα στους όποιους ή κατάσπρη άλαφριά φορεσιά της έφεγγε σταις άχτινες του ήλιου σαν όλόφωτο φάντασμα της ήμέρας, που έτρεχε έδω κ' εκεί, χωρίς — θά έλεγες — να πατή στο χώμα. Και τότε τα καστανά της σγουρά μαλλιά της έπεφταν λυμένα και σκόρπια από κάτου από το πλατύφερο ψαθί που της έπροφύλαγε το πρόσωπο από το επίβουλο χείδεμα του ήλιου, και της έστεφάνωνε το χαριτωμένο της κεφάλι μ' ένα κιτρινέλιο λαμπερό δίσκο, όμοιο μ' εκείνον όπου οι ζωγράφοι βάζουν όλόγυρα σταις άγναις κεφαλαίς των όσίων παρθένων.

Και τη περασμένη ακόμα βραδυά την είχε πάλι διακρίνει μέσα στον κήπο που έχωριζε τα δύο τους μεγάλα σπίτια, και για πρώτη φορά είχε μείνη όλος συλλογισμένος να την κυτάξη, που έκρατούσε στην άγκαλιά της ένα μικρό γιομαράκι άνηθ, και ήταν γλυκά φωτισμένη από το άγνό ασήμωφο γής σελήνης που έμεισουράνιζε τότε όλοστρόγγυλη.

Σάν την ξανάειδε το πρωί τόσο ταχυνά, ή κόρη είχε ανοίξη αυτή τη στιγμή το παραθύρι της ξάγναντα στο δικό του, από το άλλο μέρος

του κήπου, και όλη δροσάτη από κρουσταλένιο κρύο νερό με το όποιο είχε διώξη από το πρόσωπό της το ύστερο νύσταγμα της αύγης, εκύτταζε να ιδή την άνατολή του ήλιου, που έκόντευε να έβγη.

Το χάραμα άνοιγε σ' αυτή την ώρα μία φωτερή ζαστεριά στον όρίζοντα, και με την πρώτη άχτινα που ο ήλιος έρριξε λοξά άπάνου στη γή, προβάλλοντας άπ' όπίσω από το μακρυνό βουνό, όλη ή φύσις άναταράχτηκε, ώσαν να έβγαине από ύπνο. Τα πουλάκια, με το γλυκερό κελάιδημά τους όπου έμοιαζε βροχή από γιάλινας και άσημένιαις στρογγυλαίς σταξιαίς που να πέφτουν σαν μαργαριτάρια άπάνου σε κρουσταλένια στέγη κοντοπετούσαν ζευγαρωτά ή και πολλά άντάμα, κυνηγώντας χαρούμενα τώνα τ' άλλο, και φτερουγίζοντας από κλαρι σε κλαρι και από κλωνάρι σε κλωνάρι. Τα φύλλα των δέντρων άνατρίχιαζαν άλαφρά άλαφρά στην άνεπαίσθητη αύρα της αύγης, και ή πρασινάδα άνάδινε παντού μία διαπεραστική άπλότατη εύωδία άπ' όλα τ' άρώματα και ταις μοσκοβολιαίς των χορταριών, που της νύχτας ή δροσιά είχε ραντισμένα με ταις άμέτρηταις σταξιούλαις της όπου έτρεμούλιαζαν λαμπεραίς άπάνου στο κάθε μικρό φύλλο.

Το ώραίο παλληκαράκι και ή γαλιανομάτα κόρη έχαιρετήθησαν μ' ένα μικρό κούνημα της κεφαλής, και ήταν όμορφα τα δύο παιδιά, το ένα με το δειλό του κύτταγμα και ή άλλη με τη γλυκειά και ζωηρή έκφρασι που της έβαναν στη φυσιογνωμία τα δεκαπέντε ροδινά της χρόνια.

Ροδινά, ναι, και εύτυχισμένα τα πρώτα αυτά χρόνια της ζωής, όταν ή καρδιά είναι ώσαν του μελισσώνα το μαλακό και άδαλο κερι που το φθοροποιό χέρι του ανθρώπου δέν εμάλαξε ακόμα, ξεστυφοντάς του το ζάστερο μέλι που έχει μέσα του! Εύτυχισμένη ή ηλικία αυτή για την όποία όλα είναι χαρά και ποίηση, και όπου τρέφει ταις ήμέραις της με όνειράτα χρυσά για την αύριο, και ταις νύχταις της με φωτεινάς όπτασίαις που είναι ίσως ένθυμήσεις άλλου κόσμου καλήτερου, τώρα στερνά παρατημένου.

Η κόρη και ο νέος έχαιρετήθησαν λοιπόν σαν γνώριμοι, και είχε εκείνη ένα χαμόγελο γλυκό στα χείλη και στα μεγάλα γαλιανά της μάτια. Και έξαφνα, του αγοριού ή καρδιά, που διατηρούσε ζωντανή την ένθύμησι της περασμένης βραδυάς σαν ή κόρη είχε προβάλη άργοίνητα στην άγνή αναλαμπή του φεγγαριού, αισθάνθηκε, εύθως όπου είδε τη γελούμενη μορφή της σ' αυτή την ώρα της αύγης που ή δροσάτη φύσις έχυνε — θαρρούσες έπίτηδες γι' αυτή — όλαις ταις μοσκοβολιαίς της, αισθάνθηκε μέσα της κάτι που έμοιαζε μ' ένα δυνατό αντίχτυπο, που του έφερε πόνο μαζί κ' εύχάριστον άνασασμό. Του έφά-

νηκε διαμιάς πώς όλο του το αίμα είχε συντρέξη όλο και είχε συμμαζευτή εκεί που άκουε την καρδιά του να παλαινώρεται γοργά, με συχνό βροντοχτύπι, και πώς σ' εκείνη τη στιγμή έπλεε μί' άπέραντη γαλιανή θάλασσα με όλόφωτο γαλιάζιον ουρανό, που μέσα έπετούσαν χιλιάδες άγγελόπουλα, θαμπόνοντας τον με την λάμψι τους και τραγουδώντας ουρανικά, με πρωτάκουστη μελωδική άρμονία. Και είχε μείνη στημένος και ακούνητος εκεί που εύρισκότου κυτάζοντας για πολλή ώρα ύστερα ακόμη που ή νέα είχε τραβηχτή μέσα, το παραθύρι όπου ζάφνου εκείνη είχε προβάλη σαν άστέρι της αύγης.

Από εκείνη την ήμέρα δέν άπέρασε φορά να ιδή ο νέος τη σγουρομάλλα κόρη και να μήν άκούση τον ίδιο αντίχτυπο μες τη καρδιά του. Και χωρίς καλά καλά να ξέρη ακόμα το όμορφο αγόρι τί είναι έρωτας, έτρεφε τώρα από καιρό στον κόρφο του το πονηρό και γλυκοφιλήτο παιδί της Αφροδίτης.

Διάθησαν ήμέραις πολλάς, και ή κόρη άκολουθούσε να τρέχη στους κάμπους και σταις πράσιναις πεδιάδαις, άμέριμνη, καθώς έδειχνε, με το άσπρο της πάντα φόρεμα και το κίτρινο ψαθί της, όπου την έκαναν να φαίνεται ή ίδια σαν μία από ταις χρυσόκαρδαις μαργαριταίς που με πολλή άγάπη έκαλλιεργούσε εμπρός από το παραθύρι της, και που έφαινονταν τόσο μικροί μικρούτσικοι ήλιοι με κάτασπραις άχτινες. Έτζι την παρώμοιαζε, με την άναμμένη φαντασία του, ο κρυφός αγαπητικός της, που ώστόσο έφύλαγε βαθειά κρυμμένο τον έρωτά του, από φόβο και έντροπή μήν ή κόρη τον καταλάβη.

Κύτταζε όμως της καρδιάς παράξενα μυστήρια! Μολονότι αυτή δέν είχε τη παραμικρή ύποψία άπ' ό,τι συνέβαινε στη ψυχή του νέου, αισθανότου όμως εύχάριστοι να τον κρυφοσυλλογιέται και να θυμάται το χαιρετισμό που εκείνος δειλά δειλά της έκανε κάθε που τη συναντούσε. Και πολλάς φοραίς, εκεί που επήγαινε άνεβαίνοντας μονάχη της ένα βουνάκι ή μία ψηλή άνθισμένη ραχούλα, έξαφνα την έβλεπε κ' έσταματούσε γερνώντας το κεφάλι, με την άπατημένη έλπίδα μήν ίσως και έρχότου το αγόρι άπ' όπίσω της, άνεβαίνοντας και αυτό το ίδιο μονοπάτι. Και σαν έτύχαινε να τον άπαντήσει στο δρόμο ή να τον ξαγναντίξη από το παράθυρο, είχε πάντα στα χείλη της και στα μεγάλα γαλιανά της μάτια, το γλυκό εκείνο χαμόγελο, μέσα στο όποιο θά έδιθάβαζε το όμορφο παλληκαράκι πολλάς πολλάς μυστικαίς σκέψαις, αν ή άπειρη δειλία της καρδιάς του το άφινε να διαβάση στα μάτια της σγουρής καστανομάλλας.

Και μά την αλήθεια δέν ήτο δύσκολο να καταλάβη ένας τί άνάβραζε σ' εκείνο τ' όμορφο

ζωηρούτσικο κεφαλάκι. Άλλ' ο νέος, μολονότι είχε στα στήθη του όλη την ποίηση μιας καρδιάς που ή φύσις έκαμε πλουσιοπάροχα τρυφερή και εύαίσθητη, είχε διατηρήσει ως τότε την άγια άθωότητα της ψυχής, και έβλεπε λοιπόν πολύ καλήτερα με τα μάτια της φαντασίας του, άπ' ό,τι έξεχώριζε μ' εκείνα τα δύο του καρβουνάκια, που χωρίς να το ξέρη έβγαζαν τόσο ζωηραίς λάμψαις.

Μολοντούτο το πονηρό χρυσόφερο παιδί που είχε στήση φωλιά μες στην καρδιά του, δέν τον άφινε ούτε ώρα ούτε στιγμή χωρίς να τον κειτάη με ταις μικραίς σαιταίς του, που έχουν κοραλένια τη μύτη, από μάλαμα το κονταράκι και για φτερά το άσπρο πούπουλο του πιτζουνιού, που εινε της Αφροδίτης το αγαπητό πετούμενο. Και έτσι τον άνάγκαζε, για να σβύνη όλίγο την άτελείωτη δίψα που του άναθαν μες στα στήθια ή άδιάκοπαις πληγαίς που το πονηρούτσικο του άνοιγε στην καρδιά, να βάζεται, καθώς το άνήμερο ζαρκάδι του λόγγου που με λαχτάρα ζητάει να ποτιστή, εκεί όπου έμπορούσε καλήτερα να την βλέπη, χωρίς εκείνη να τον αναλογιέται.

Και μες σταις πολλάς, μία σεληνόφωτη πάλε βραδυά, όπου κρυμμένος δειλά πίσω από τη φράχτη του κήπου την εκύτταζε άχόρταγα με τα δύο του λαμπερά καρβουνάκια, που σ' αυτή τη στιγμή ήταν περισσότερο της ψυχής του παρά του κορμιού του τα έρωτεμένα μάτια, την είδε, εκεί που όλόρθη εις το παραθύρι της άκριβοπάστρευε ταις όμορφαίς φουντωταίς της μαργαριταίς που έμοιαζαν σαν μικροί μικρούτσικοι ήλιοι με κάτασπραις άχτινες, την είδε, καθώς την πρώτη εκείνη βραδυά, φωτισμένη από το γλυκό φεγγάρι, να σκύψη άγάλλι άγάλλι το λυγερό κορμάκι της, και ν' άπιθώση τα ροδινά της χείλια άπάνου στην πλέο καμαρωμένη και φουντωτή, όπου στημένη μες στην άκρη από τ' όλόρθη πρσιννο στελέχι της, έβγαине καθώς βασιλίσσα ψηλότερα άπ' όλαις ταις άλλαις, σαν για να ζητήσει της δροσάτης παρθένας τα κερασένια χείλια.

Έμεινε της γαλιανομάτας κόρης το φιλι άπάνου στη χρυσή καρδιά της μαργαριτας, αλλά έμεινε και της φουντωτής ψηλόκορμης μαργαριτας έν' άσπρο φυλλαράκι άπάνου στο κόκκινο χείλι της καστανομάλλας κόρης, που το πιασε άλαφρά άλαφρά με δύο από τα τορνεμένα της δάχτυλα, και αφού πρώτα το εκύτταζε με πολλή άγάπη, αντί να το δώση πάλι στο πονεμένο άνθος, το έβαλε στον κόρφο της, χιόνι άπάνου σε άφρόγαλα.

Σάν εκλείσει το παραθύρι της, και το φεγγάρι ακολουθούσε να το χείδεη με το άγνό μελαγχολικό του φως, και να βάζη όλίγο από το άυλο άσμηι του άπάνου σταις φουντωταίς όμορφαίς

μαργαρίταις, τὸ ἐρωτημένο παλληκάρι, ποῦ εἶχε διακρίνει κι' ἐθυμώπουν ἐκείνη τὴ ζηλεμένη καὶ καλότυχη ποῦ στὴν καρδιά της εἶχε μείνη τὸ κρυφὸ τῆς νέας φιλάκι, ἐβγήκε ἀπὸ τὴ φράχτη ὅπου ἔστεκε κρυμμένος, καὶ πλησιάζοντας δειλὰ δειλὰ στὸ παράθυρο ποῦ ἐχάιδευε μὲ τὸ ἀσημόφρεγγό του τ' ὀλοστρόγγυλο φεγγάρι, ἀνασηκώθηκε ὅσο ἤμπορούσε ψηλὰ καὶ μακραινώντας τὸ χέρι, ἐπρόφτασε νὰ κόψη τὸ περήφανο γλυκοφιλημένο ἄνθος.

Ὡ! τί θησαυρὸ εἶχε ἀποχτήση, ἀφοῦ μέσα στὴ χνουδῖνη καρδιά τῆς μαργαρίτας ἦταν κρυμμένο τὸ οὐράνιο φιλι τῆς ἀγαπημένης του. . . . Καὶ τὸ ἐρρουφούσε ἀπὸ τὴν κίτρινη μικρὴ καρδουλά, καθὼς γαλαχτάρικο πεινασμένο παιδί ρουφαίει τῆς μάκας του τὸν ὀλοστρόγγυλον ἀφρᾶτο κόρφο, καθὼς μελίσει βυζαίνει τοῦ ἀνθοῦ μοσκομύριστο μέλι, καθὼς ἀγαπητικὸς παίρνει ἀπὸ τῆς ἐρωμένης του τὸ στόμα, τὸ πρῶτο ἀγνὸ τῆς ἀθῶας ἀγάπης τους φιλι. Ἐπειτα. . . σὰν ἀπόστασε ρουφῶντας, ἐβάρθηκε νὰ κυττάξῃ μὲ τρυφερὸ πόθο τὴν ὁμορφη ρουντωτὴ μαργαρίτα, ποῦ δὲν ἦταν πλεῖα ρουντωτὴ σὰν πρῶτα, ἀλλ' ἦταν πάντα ὁμορφη κι' ἐμοιάζε ἀκόμα μ' ἕνα μικρὸ μικροῦτζίκιον ἥλιο μὲ κάτασπραις ἀχτίνες· κι' ἐκεῖ ποῦ τὴν ἐκύτταζε τοῦρθε ἕνας στοχασμὸς, καὶ ἔμεινε ὅλος συλλογισμένος.

Ἐθυμώθηκε ποῦ εἶχε διαβάση σ' ἕναν ποιητὴ πὼς ἡ μαργαρίταις εἶναι ἀγναὶς ψυχούλαις ἀπὸ ἐρωτημέναις ἀτυχαις παρθέναις ποῦ πεθαίνουν μὲς στὴ θέρημη τῆς ἀγάπης χωρὶς νὰ ἔχουν ἀκόμα πάρη τὸ πρῶτο φιλι τοῦ ἀγαπημένου τους, καὶ ποῦ γίνονται ὕστερα τ' ἀσπρόχρυσά αὐτὰ ἄνθη — ἡ φτερούγαις τους φυλλαράκια καὶ ἡ καρδιά χνουδάτο χρυσὸ μαργαριτάρι — γιὰ νὰ ἤμποροῦν νέοι καὶ κόραις νὰ ταῖς βρωτοῦν στὸν ἔρωτά τους, ξεφυλλίζοντας μία μία ταῖς ἄσπραις τους ἀχτίνες.

Κ' ἐβάρθηκε εὐθύς τὸ ἐρωτημένο ἀγόρι νὰ μαδάη μὲ ὀλότρεμη λαχτάρια ἕνα ἕνα τὰ μικρὰ φυλλαράκια τῆς μαργαρίτας, βρωτῶντάς τα μὲ τοὺς ἴδιους στίχους ποῦ εἶχε διαβάση στὸν ποιητὴ, καὶ ποῦ τώρα τοῦ ἔρχονταν στὴν ἐνθύμησι.

Μ' ἀγαπάει
Δὲν μ' ἀγαπάει.
Μὲ λατρεύει
Ἢ μὲ γελᾷει:

Καὶ ξεφυλλίζοντας καὶ ξεφυλλίζοντας τὰ κάτασπρα μικροῦτζίκα φύλλα, ἐσταμάτησε μὲ τὸ ὕστερο, ἀπάνου στὸν δεῦτερο στίχο.

Ἄχ! δὲν τὸν ἀγαποῦσε ἐκείνη! . . . κι' ἐραγίστηκε ἡ καρδιά του σὲ δύο, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐθούλιαζε ἐμπροστὰ του. . .

Ἐνα φυλλαράκι ἀκόμα, καὶ τὸ ἀνθερὸ κεντεῖο θὰ τοῦ ἀποκρινόταν « Σὲ λατρεύει ». Ἀλλὰ εἶχε μείνη τῆς ψηλόκορμης μαργαρίτας ἐν' ἄσπρῳ φύλλῳ ἀπάνου στὸ κόκκινο χεῖλι τῆς καστανο-

μάλλας κόρης, ποῦ τὸ εἶχε πιᾶση ἀλαφρὰ ἀλαφρὰ μὲ δύο ἀπὸ τὰ τερνεμένα της δάχτυλα, καὶ ἀφοῦ πρῶτα τὸ ἐκύτταζε μὲ πολλὴ ἀγάπη, ἀντὶ νὰ τὸ δώση πάλι στὸ πονεμένο ἄνθος, τὸ εἶχε βάλῃ στὸν κόρφο της, χιόνι ἀπάνου σὲ ἀφρόγαλα.

Κ' ἔτσι, μ' ἕνα φιλι, ἐκείνη εἶχε ἀπατήση τὸν πρῶτο ποῦ τὴν ἀγάπησε, καὶ γιὰ ἕνα φυλλαράκι, αὐτὸς ἔχασε γιὰ πάντα τὴν εὐτυχία ποῦ τὸν ἀνάμενε. . .

Ὡ κόραις καὶ νέοι! σὰν φιλήτε ταῖς χρυσόκαρδαις μαργαρίταις, προσέχετε τὰ φυλλαράκια τους, ποῦ εἶναι κάτασπραις ἀχτίνες χυμέναις ὀλόγγυρα σ' ἕνα μικρὸ μικροῦτζίκιον ἥλιο, γιὰ ν' ἀποκρίνονται σωστὰ σ' ὅσους ἀπὸ ἔρωτα ταῖς ξεφυλλίζουν.

Β. Γ. ΣΤΕΦΕΛΙΔΗΣ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ'

10'. Ποῦ ἀκούστηκε!

Ἐννοια σου, δασκαλάκι μου, καὶ δὲ θ' ἀρχίσω τὴν ἱστορία τῆς δασκαλικῆς σου δῶ πέρα. Μήτε γιὰ τὰ συνηρημένα σου, μήτε γιὰ τὰ εἰς μὲ σου δὲν ἔχουμε τόπο. Ἐσύ εἶσαι μιὰ ἀρρώστια στὸ ἔθνος, καὶ τίποτις ἄλλο. Λίγος φρέσκος ἀγέρας νάμπη, καὶ χάθηκες. Εἶσαι ἀθῶος ἐσύ. Ἐσύ πιά τώρα δὲ φταῖς. Θεὸς νὰ ζήσης, καὶ ζῆς διδάσκοντας ἐκεῖνα ποῦ σοῦ ζητοῦμε. Ἄ μᾶς κρυφοτρῶς σιγὰ σιγὰ τὰ σηκότια, ἄς ἔχουμε χάρη στὴν πετριά μας, ποῦ καὶ καλὰ πρέπει νὰ βγοῦμε στὸν κόσμο σωστὰ παιδιὰ τῶν ἀρχαίων, ἀληθινοὶ κληρονόμοι τους.

Κληρονόμοι σὲ τί; Στὴν ἀρετὴ τους; στὴν παλικαριά τους; « Πολλοῦ γε καὶ δεῖ », δασκαλάκι μου! Κληρονόμοι στ' ἀνώμαλα βήματά τους.

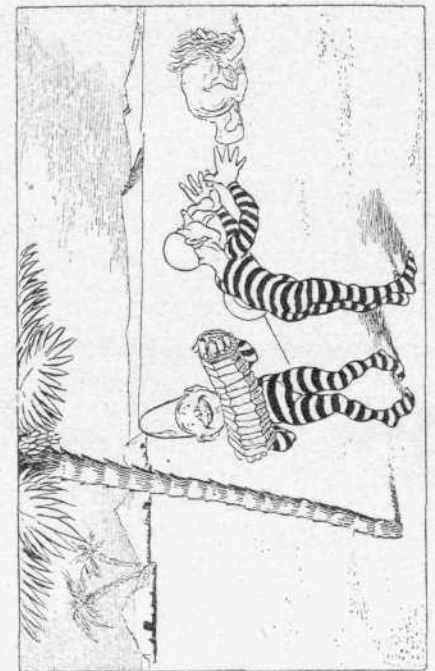
Ποῖός γυρίζει ν' ἀκούση, κι ἂν τολμήση κανεὶς νὰ τὸ πῇ, πὼς ἕνα ἔθνος, γιὰ νάχη δικὴ του δύναμι καὶ ζωὴ, πρέπει νάχη καὶ γλῶσσα δική του· πὼς ἡ βωμαϊκὴ εἶναι πιά ἐλληνικὴ ἀπὸ τὴν ἄψυχη κορμαϊκὴ πὼς γιὰ νὰ φέρομε ἀθρωπισμὸ στὴ βωμαϊκὴ καρδιά, πρέπει νὰ διδάσκουμε, νὰ παρασταίνουμε, καὶ νὰ τραγουδοῦμε στὴ γλῶσσά της, καὶ ὄχι σὲ μιὰ γλῶσσα ποῦ δὲν ἀκούστηκε ποτές ἀλάκερη σ' ἕνα σπιτικό, παρὰ μέρος πρὶ νὰ φανῇ ὁ Χριστὸς, μέρος σὰ φάνηκε ὁ Μωάμεθ, καὶ μέρος θὰ μιληθῇ σὰν ξανάρθη ὁ Μεσσίας.

Ἡ γλῶσσα γεννιέται καὶ μεγαλώνει στὰ σπιτικά, σὰν ἐμᾶς ποῦ τὴ μιλοῦμε. Ἐρχεται κατόπι ἡ φιλολογία, τὴ σιάζει, τὴ γυαλίζει, βγάζει βαρβαρισμούς κι' ἰδιώματα, φτειάνει καινούρια στολιδία καὶ στρώνει μιὰ ἐθνικὴ γλῶσσα ποῦ γίνεται ὁμορφη, εἶναι καὶ ζωντανή. Τοὺς τύπους της ὁμως ποιά φιλολογία νὰ τοὺς ἀλλάξῃ, καὶ

'Ἰδε σελ. 360

2

4

1

3

ΟΦΙΣ ΚΑΙ ΛΕΩΝ ΜΥΘΟΣ

γιατί ; Οι Ἀθηναῖοι ἀκούγαν τὸ Δημοσθένη σὺν τοὺς μιλοῦσε μὲ τὴ σπιτήσια γραμματικὴ τους, καὶ δὲν τὸν παραξενεύουνταν. Ἐμεῖς τάχα γιατί τόση ἀκαταδεξιά !

Ποῖος κάθησε νὰ συλλογιστῇ τὴν ἀπέραντι χασοκαιριά, τ' ἀπέραντο κρίμα, ποῦ ἀναγκάζουμε τὸ ῥωμιόπουλο νὰ ξεμάθη μιὰ γραμματικὴ καὶ νὰ μάθη μιὰ ἄλλη, ἄφρησε ποῦ μήτε τὴ μιὰ δὲν μπορεῖ νὰ ξεμάθη μήτε τὴν ἄλλη καλομαθαίνει. Ποῖος ἄνοιξε κορακίστικο βιβλίο, καὶ νὰ τὸ κλείση μάνη μάνη καὶ νὰ πάη στοὺς δασκάλους νὰ πῇ: Φτάνει σας πιά τὸ παραξηλώσατε; πῆρετε τὴν πόρτα στὸν ὤμο σας. Σὰς βάλλαμε δασκάλους, καὶ μὰς βγαίνετε ἱστορικοὶ, ῥητόροι, δαιμόνοι. Ὡς καὶ φημεριδὲς μὰς γράφετε ! Τί εἶν' αὐτά ; ποῦ ἀκούστηκε τέτοιο πρᾶμα ; Ὑστερ' ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους Παπαδες, σὲ ποῖο ἔθνος ἔγεινε μονοπῶλι ἡ γλῶσσα κ' ἡ σοφία ; Ἀμέτε στοὺς καλὸ ! Ἀφήστε τὴ φιλολογία στὰ χέρια τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ, νὰ μάθη κι ὁ καλὸς κατιτίς. Διδάξετε τὸ ἔθνος ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ σέβεται τὴν καταφρονημένη του γλῶσσα, ποῦ νὰ τοὺς διαβάξῃ μὲ καμὰρι καὶ περιφάνεια, καὶ νὰ πάρη λιγάκι ἀπάνω του καὶ νὰ τὸ δείξῃ πῶς ζῇ.

Ποῖος πῆγε νὰ τὰ πῇ αὐτὰ στοὺς δασκάλους ! Μὰ καὶ ποῖος ἔμεινε νὰ τὰ πῇ ! ποῦ μὰς πέρασε ὄλους ἀπὸ τὴ μηχανή του ὁ δάσκαλος, καὶ βγήκαμε ἄλλος κουτσός, ἄλλος στραβός, κι ἄλλος ἀλλοίθωρος ! Τύφλα νάχη ὁ τούρκικος ὁ ζυγὸς μπρὸς σ' τὴ δύναμι τοῦ δασκαλισμοῦ ! Ὅλοι μὰς πηγαίνουμε τώρα μαζί του, γιατί ὄλοι μὰς φοροῦμε τὰ γυαλιά μου μὰς ἔβαλε. Καὶ τὸ νόστιμο, ἐκεῖνοι ποῦ γράφουν τὰ χειρότερα κορακίστικα, εἶναι σήμερα οἱ ποῖοι φανατικοὶ ὀπαδοὶ τους. Ἀμα δῆς κανέναν ποῦ δὲν καλοξέρει νὰ κλίνη τὸ «κύων», σκυλι γίνεται ἂν τοῦ προσβάλῃς τὴν κορακίστικη. Εἶναι ῥωμαϊκό κι αὐτό. Ἐχει κι αὐτὸ τὸ λόγος του. Ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴν ἔθνικὴ περιφάνεια, τ' ἀγαποῦμε τὰ σκουλικία ποῦ κρυφωτρῶν τὴ ρίζα τῆς ῥωμιόσύνης.

Χαρῆτέ το, δασκάλοι καὶ δασκαλάκια, γιὰ τασὰς ἔγεινε τὸ ἔθνος ! Βγάλτε τὰ μάτια του καὶ μὴ φοβάστε. Μιὰ κατάρρα δὲ θὰ σὰς ξεστομίση τὸ ἔθνος.

Κ'. Ξαπλωμένος.

Ἔτυχε ποτέ νὰ δῆς φάντασμα ; νὰ εἶναι ἀπὸ μέσα κιβούρι, κι ἀπ' ἐξω νὰ φαίνεται ἄσπρη καθάρια σεντόνα, νὰ τὸ βλέπῃς μπροστὰ σου καὶ νὰ πολεμᾷς νὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, κι ὄλο ν' ἀκολουθᾷς τὸ στοιχεῖο ; Νὰ τρέμουν τὰ σκέλια σου καὶ νὰ μὴν πέφτῃς κάτω, μόνο νὰ πηγαίνῃς κατόπι του ὥσπου νὰ σὲ φέρῃ στοὺς Κοιμητήριον, νὰ σοῦ δείχῃ τὰ μνήματα ἕνα ἕνα, νὰ

σὲ κἀνὴ νὰ διαβάξῃς τίς πλάκες τους, νὰ γονατίξῃς μπροστὰ τους, κ' ὕστερα νὰ σὲ προστάξῃ νὰ ξαπλώνεσαι καὶ νὰ θαρρῆς πῶς εἶσαι καὶ σὺ θαμμένος μέσα στοὺς Κοιμητήριον ; Νὰ τὸ ξέρῃς πῶς μπορεῖς νὰ σηκωθῆς, νὰ τρέξῃς καὶ νὰ φύγῃς μέσα στοὺς ζωντανὸ κόσμο, καὶ πάλι νὰ μὴν μπορῆς, γιατί δὲν τὸ θέλει τὸ φάντασμα ; Κ' ἔτσι νὰ γίνεσαι ἡ θέλησή του δική σου, καὶ νὰ μένῃς ἐκεῖ ξαπλωμένος καὶ μισαπεθαμένος, καὶ νὰ φαντάζεσαι πῶς σέχουνε σκεπασμένο καὶ μ' ἕνα μνημεῖο ἀπὸ μάρμαρο, μὲ γράμματα χρυσομένα ἀπάνω του, μ' ἄλλα λόγια πῶς πέθανες, δοξάστηκες, ἀποθεώθηκες ;

Δὲν τὸ εἶδες ποτέ σου αὐτὸ τὸ φάντασμα ; δὲν ξαπλώθηκες ποτέ σου μέσα σὲ τέτοιο φάντασμα ; Καλότυχος ἄνθρωπος ! Δὲν εἶδες λοιπὸν δάσκαλο, δὲν πῆγες ποτέ στοὺς «Ἑλληνικό» ! Εγὼ, καθὼς βλέπεις, πῆγα, κ' ἔμεινα ξαπλωμένος τέσσερα χρόνια. Τί λέγω τέσσερα ! Ἀλλὰ δεκατέσσερα, κι ἄλλα εἰκοσιτέσσερα χρόνια, ὥσπου πέρασε κάποιος καὶ μοῦ πάτησε τὸ πόδι καὶ πῆδηξα πάνω, καὶ ζύπησα καὶ τοῦ βλαστήμησα, κι ἀπὸ τὴν ὀμίλια μου τὸ κατάλαβα πῶς δὲν εἶμουν πεθαμένος, μόνο πῶς ὄνειρεύομαι τόσα χρόνια ! Κρίμα ! κρίμα στὰ ἐξῆντά μου χρόνια ! Ποῦ νὰ τὰ ξανάβρω τώρα ! Γράφε, γράφε τίς φυλλάδες σου, Γεροδήμο, καὶ δὲ σοῦ ἔμειναν χρόνια !

Ἐννιά μῆνες ἑλληνικά, καὶ ξαπλώθηκα. Εἶμωνα χαμένος μέσα στὰ ὄνειρα. Τᾶβλεπα θεοφάνερα πῶς σὲ λιγάκι θὰ γράφω καὶ γὼ σὺν τὸ δάσκαλο. Μωρὲ καὶ σὺν τὸν Ὀμηρο, φίλε μου ! Ἐναν ἕναν θὰ πιάνω τοὺς Γκαίτηδες καὶ τοὺς Σαϊζήρηδες, θὰ τοὺς μεταφράζω στὴ γλῶσσα τοῦ Σοφοκλῆ καὶ τοῦ Εὐριπίδη, ὕστερα θὰ δείχτω τὰ βιβλία μου στ' ἄττικὰ τους φαντάσματα καὶ θὰ τοὺς λέγω : «Καλὰ γράψατε καὶ σεῖς, μὰ δῆτε καὶ μὰς. Κοπιᾶστε ἀπὸ τοὺς τάφους σας νὰ παραδοῦμε σὲ καμιά τετραλογία. Ἐσεῖς ἀπὸ τὸ κεφάλι σας, καὶ γὼ ἀπὸ τὸ κεφάλι τῶν Φράγκων. Νὰ σὰς σκοτώσω καὶ σὰς, νὰ σκοτώσω καὶ τοὺς Φράγκους μ' ἕνα σας κόκκαλο».

Θεοφάνερα τᾶβλεπα μπροστὰ μου. Μηγὰρ δὲ μοῦ τὸ εἶπε κ' ὁ δάσκαλος ; πῶς ἂν καὶ λιγάκι ἀκαμάτης, τὸ εἶχα μέσα μου ;

Σὰ λουκουμάδες τὰ κατέβαζα τὰ μαθήματά του. Εἶμουν ἀπὸ τοὺς πρώτους στὴν ζέταση. Ὅλο τὸ χωριὸ μᾶκουγε σὺν ξεφουρνίζα τίς ἑλληνικόπηττες ἀπὸ τὴ Χρηστομάθεια. Ὁ γέρο Βασίλης μ' ἔβλεπε καὶ δάκρυζαν τὰ μάτια του ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Κ' ἡ γρηά μου ἡ καημένη μὲ κοίταζε καὶ δὲ χόρταινε. Θὰ προκόψῃ αὐτὸ τὸ παιδί, μουρμούριζαν ὄλοι.

[Ἐπεται συνέχεια]

ΤΑ ΕΝ ΚΛΩΒΟΙΣ ΠΤΗΝΑ¹

Ο ΦΛΩΡΟΣ

Ἡ χλωρίς Loxia chloris.

Κατὰ τὸ ἀνάστημα εἶναι ὀλίγον μεγαλύτερα τοῦ σπίνου ἔχουσα μῆκος 16 ὑφεκατομέτρων, ῥάμφος ἰσχυρὸν κωνικοῦ σχήματος. Κατὰ τὸ χρῶμα τὸ μὲν ἀνώτερον τοῦ σώματος εἶναι πράσινον ἐλαίας, ὁ αὐχὴν καὶ τὸ στήθος κίτρινα, τὰ πτερὰ τῶν πτερυγῶν ὑπομέλανα, κατὰ δὲ τὰ ἄκρα κίτρινα τὰ τέσσαρα ἐξωτερικὰ πτερὰ τῆς οὐρᾶς κίτρινα ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τοῦ μέσου, μελανόλευκα δὲ κατὰ τὸ λοιπὸν.

Ἡ θήλεια εἶναι μικρότερα καὶ διαφέρει προσέτι τοῦ ἄρρενος ἐκ τοῦ πρασίνου ὑπομέλανος χρώματος κατὰ τὴν ῥάχιν, τεφρόχρου δὲ μάλλον ἢ κιτρινοπρασίνου ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας.

Αἱ νεαρὰ ἔχουσιν ἐπιμήκεις βαθυτέρου χρώματος γραμμὰς εἰς τὰ ἀνώτερα καὶ κατώτερα μέρη τοῦ σώματος.

Ἡ χλωρίς βιοῖ πλην τῶν ὑπερβορείων χωρῶν ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς μέγα μέρος τῆς Ἀσίας.

Ἐν θέρει βιοῖ εἰς τ' ἄκρα τῶν δασῶν, τὰ πεδιά καὶ κοιλάδας τὰς τεμνομένας ὑπὸ δένδρων, καὶ εἰς τοὺς κήπους τοὺς συνεχόμενους μετὰ τῶν κατοικιῶν. Ταξιδεύει καὶ ἀποδημεῖ περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους· αἱ κατὰ τὸν χειμῶνα εὐρισκόμεναι παρ' ἡμῖν, βεβαίωτατα διακοῦντος τοῦ θέρους ἐνδιαιτῶνται ὀλίγον τι βορειότερον ἡμῶν. Κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκδρομῶν συννεοῦνται κατ' ἀγέλας πολυαριθμούς, συνήθως μετὰ τῶν σπίνων.

Τίττει κατ' ἐλάχιστον δις τοῦ ἔτους συγνάκις δὲ καὶ τρίς, ἤτοι τὴν πρώτην περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου, τὴν δευτέραν περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου, καὶ τὴν τρίτην, ὅταν καὶ ἐκ τρίτου τίττει, περὶ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου.

Ἡ νεοττία αὐτῆς ἀρκετὰ τεχνήντως κατεσκευασμένη τοποθετεῖται εἰς δικρανῶδεις κλάδους, συνήθως μάλιστα εἰς αἰμασιὰν ἢ πυκνὴν βάτον. Ἡ θήλεια κτίζει ταύτην ἐξωτερικῶς διὰ πτερῶν, ἐρίων καὶ τριχῶν, τοῦ ἄρρενος ἐλάχιστα βοηθοῦντος ταύτην. Τίττει 5—6 ὠὰ λευκοπράσινα φέροντα κηλίδας ἐρυθράς. Κατὰ τὴν ἐπώασιν, διακοῦσαν δεκατέσσαρας ἡμέρας, ὁ ἄρρην φροντίζει περὶ τῆς διατροφῆς τῆς συντρόφου του. Μετὰ τὴν ἐκκόλασιν οἱ νεοσσοὶ ἀνατρέφονται ὑπὸ τῶν γονέων των διὰ κόκκων μαλακυνθέντων ἐν τῷ προλόβῳ αὐτῶν, ὅταν δὲ ἀρχίσωσι νὰ ἐνδυναμώνωνται διὰ ξηρῶν κόκκων.

¹ Ἴδε σελ. 330.

Μόλις οἱ νεοσσοὶ κατασταθῶσιν ἱκανοὶ νὰ ζήσωσι μόνοι, ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐγκαταλείπουσιν αὐτούς, ὅπως ἐπαναρχίσωσι νέαν νεοττιάν. Συλλαμβανόμενοι μετὰ τῶν νεοσσῶν ἐξακολουθοῦσιν, ὡς καὶ ἡ καρδερίνα, νὰ τρέφωσι τοὺς νεοσσοὺς καὶ ἐν τῷ κλωβῷ.

Ἐλεύθεροι, ὡς καὶ ἐν κλωβῷ, τρέφονται ἐκ παντός εἶδους κόκκων, κέγγρου, κανάβεως, τοὺς τελευταίους τούτους μάλιστα πρέπει νὰ μὴ δίδῃ τις ἐν ἀφρονίᾳ, ἂν θέλῃ νὰ προσφυλάττῃ τὴν ὑγείαν αὐτῶν. Τὴν τροφὴν ταύτην ποικίλλουσι διὰ θριδάκων.

Οἱ νεοσσοὶ ἀνατρέφονται διὰ μίγματος τετρασυμένων κόκκων κανάβεως, ξηροῦ ἀλεσμένου ἄρτου καὶ ἀρακίδος, πάντων βραχέντων, ὅπως ἀποτελέσωσι ζύμην λιπαράν.

Συλλαμβάνονται διὰ δικτύων καὶ ἰσοβεργῶν.

Αἱ χλωρίδες τίττους καὶ ἐν κλωβῷ. Οἱ πτηνοτρόφοι, ὠφελούμενοι τῆς ιδιότητος αὐτῶν ταύτης, συζευγνύουσι τοὺς ἄρρενας μετὰ θηλειῶν καναρινίων.

N. X. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΡΩΜΑΝΟΣ

Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς 24 μαρτίου τοῦ ἔτους τούτου ἀπέθνησκεν αἰφνιδίως ἐν τῷ σπουδαστηρίου του, ἐν Κερκύρᾳ, ὁ γυμνασιάρχης τῆς πόλεως ἐκεῖνης καὶ εἰς ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων λογίων τῆς πατρίδος, ὁ Ἰωάννης Α. Ῥωμανός. Ὁ θάνατός του ὑπῆρξεν ἀνώδυνος· οἱ οἰκείοι του εὐρον αὐτὸν νεκρὸν καὶ παρ' αὐτῷ τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ἐμελέτα ! Ἦτο πενήτηκοντα καὶ ἕξ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, γεννηθεὶς τῇ 2 μαρτίου 1836.

Ὁ Ῥωμανός εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν Κερκυραῖος λόγιος. Ὅχι μόνον ἐν Κερκύρᾳ ἐγεννήθη, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, καὶ μόνον ἐκεῖ, ἐπαίδευσθη, ἐκεῖ δὲ καὶ ἐδίδαξε. Σπανιώτατα δὲ ἀπεδήμησε καὶ σχεδὸν μόνον ὅταν κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων ἤθελεν ἐνίοτε νὰ ἐπισκεθῇ χάριν ἱστοριογραφικῶν ἐρευνῶν τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἰταλίας. Ἀπέθανεν ἄγαμος, τὴν δὲ στοργὴν του πᾶσαν συνεκέντρωσεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, τὰς ἀδελφὰς καὶ τοὺς ἀδελφούς, ὑπὲρ ὧν ἐμερίμνησεν ὅσον ἦτο εἰς αὐτὸν δυνατόν, φιλόστοργος γενόμενος ὅσον ἦτο καὶ φιλόπονος καὶ φιλεπιστήμων.

Εἶχε δὲ ὁ Ῥωμανός ὄχι μόνον νοῦν δεξιὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ μεγάλην καὶ ἀσυνήθη, ἀλλὰ καὶ σπανίαν χαρρακτῆρος εὐγένειαν, ἣν παρεσκεύασεν εἰς αὐτὸν καὶ ἡ φύσις καὶ ἡ ἀνατροφή. Διὰ τοῦτο ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἀπολαυστικὴ ἡ πρὸς τὸν Ἰωαννῶν ἐπικοινωνία καὶ αἰσθησὶν ἐνεποίει εἰς τὸν πρὸς αὐτὸν ἐπικοινωνοῦντα καὶ τῶν γνώσεων τοῦ ἀν-

δρῶς ἢ περίσεια καὶ τοῦ πνεύματος ἢ λεπτότης καὶ τοῦ χαρακτήρος τὸ ἀδάμαστον. Ὄθεν ἐραίνετο πολλάκις δηκτικός, ἀλλὰ μετὰ χάριτος, καὶ πάσης ἀπειροκαλίας, ἐπιστημονικῆς ἢ κοινωνικῆς, διώκτης ἀμείλικτος. Τὰς γνωστὰς μάλιστα ἐκείνας ἀτελείας τῆς νεοτεύκτου ἡμῶν κοινωνίας, ἃς ἐγέννησε μὲν ἡ μακρὰ δουλεία ἐθρεψε δὲ ἔπειτα ἡ πολιτικὴ ἀκολασία καὶ ἡ περὶ τὴν κατ' οἶκον ἀγωγὴν ἀδιαφορία, καὶ ἐπάτασεν ὁ Ῥωμανός, ὅσον ἠδύνατο, καὶ νὰ διορθώσῃ πᾶσαν προσπαθειαν κατέβαλλε, ἂν καὶ εἶναι ἐν Κερκύρᾳ ὀλιγώτερον ἐπαισηταί ἢ ἀλλαγῶν ὅπουδῆποτε. Καὶ ἠδυνήθη βεβαίως οὐκ ὀλίγον ἐπ' ἀγαθῶν καὶ τῶν γραμμῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς μορφώσεως νὰ ἐπιδράσῃ ὁ Ῥωμανός, διότι ἐδίδαξεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ὅλα ἔτη καὶ διαρκῶς ἐν Κερκύρᾳ, ὡς διδάσκαλος (1857—1863), ὡς καθηγητὴς (1863—1882) καὶ ὡς γυμνασιάρχης (1882—1892).

Τὰ πρῶτα γράμματα ὁ Ῥωμανός ἐδιδάχθη ἐν Κυθήροις, ἐνθα διέτριβε τότε ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀνδρέας Ῥωμανός, διοικητικὸς ὑπάλληλος τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐμαθήτευσεν ἐν Κερκύρᾳ ἐν τῷ δευτερευόντι λεγομένῳ Σχολεῖῳ καὶ τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ, ἐνθα ἔσχε διδασκάλους τὸν Κωνσταντῖνον Σακελλαρόπουλον, τὸν Ἰωάννην Οἰκονομίδην καὶ τὸν Χριστοφόρον Φιλιππῶν. Ἀλλ' ὁ κατ' ἐξοχὴν χαράξας αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ πορείας καὶ ἐμπνεύσας αὐτῷ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πάτριον ἱστορίαν καὶ ποδηγητήσας αὐτὸν εἰς τὰς σκοτεινὰς τρίβους τῶν μεσαιωνικῶν ἔρευνῶν, εἶναι ὁ Μουστοξύδης, οὗ ἡ φιλία καὶ ἡ διὰ τῆς καθημερινῆς ἀναστροφῆς διδασκαλία ὑπῆρξε τῷ ὄντι πολῦτιμον διὰ τὸν Ῥωμανόν εὐεργέτημα. Διότι ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ῥωμανοῦ ὡς διδασκάλου, ἰδίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ ἀνὴρ θὰ κριθῆ ὡς ιστοριογράφος. Τὰ ἱστορικὰ του ἔργα δὲν εἶναι μὲν πολλὰ, ἀλλ' εἶναι ἰκανὰ ὅπως καταδείξωσι τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα, ὅπερ καθωδήγει αὐτὸν εἰς τὰς ἐρεῦνας του. Ὅσον δὲ μεγάλη καὶ ἀκατάβλητος καὶ ἂν ἦτο ἡ φιλοπονία του, ἀπερρόρα οὐδὲν ἤττον τὸ πλεῖστον τοῦ ἐργασίμου χρόνου τοῦ σοφοῦ γυμνασιάρχου πρὸς βλάβην τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ κωκυτῆρον αὐτοῦ ἐπάγγελμα καὶ αἰ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν σιδηρῶν τοῦ βίου ἀναγκῶν ἀναπόφεικτοι φροντίδες καὶ μέριμναι. Ὅσοι δὲ ἔχουσιν ἐπίγνωσιν τῶν πόνων καὶ μόχθων, οὓς ἀπαιτοῦσιν αἰ εἰς τὴν πάτριον ἡμῶν ἱστορίαν ἀναφερόμεναι μεσαιωνικαὶ σπουδαί, καθ' ἃς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρέπει ὁ ιστοριοδίφης τὰς μὲν πηγὰς νὰ ἀνεύρῃ αὐτὸς, τὰ δὲ ὀλιγοστά βοήθηματὰ — ἂν ποὺ ὑπάρχουσιν — εἰς ἀυστηρὰν νὰ προὔποβάλλῃ βῆσαν καὶ ἐξελεγγίξιν, ἐκεῖνοι βεβαίως θὰ θαυμάσωσι πῶς ὁ Ῥωμανός, ὅστις καθ' ὅλην

σχεδὸν τὴν ἡμέραν ἰταλικωπεῖτο διδάσκων, εὖρε καιρὸν νὰ γράψῃ τῶσα, ὅσα ἔγραψε καὶ μετὰ τσαυτῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριθείας.

Τὸ ἐν ἰδίῳ τόμῳ ἐκδοσθέν ἐργον του εἶναι ὁ *Γρατιανὸς Ζωῆζης* τοῦ Χόφφ, ὃν μετέφρασεν ὁ Ῥωμανός προτάξας ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας καὶ τῶν Παλατινῶν Κομητῶν Οὐρσίνων αὐθεντῶν Κεραλληνίας καὶ Ζακύνθου (ἐν Κερκύρᾳ 1870). Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἐν ᾧ ἡ ἱστορικὴ μελέτη τοῦ μεταφραστοῦ εἶναι πολὺ μείζων τοῦ μεταφραζομένου ἔργου, ἐξεδόθη ἀναλώμασι Παύλου Λάμπρου. Ἀλλὰς πραγματείας ἐξέδωκεν ὁ Ῥωμανός τὰς ἐξῆς: Τὸ ἄρθρον *Αἰγίλα* (τὰ ἐν τῷ α' τόμῳ τοῦ Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ (ὅπερ ἄρθρον εἶχεν ἀτελέστερον προεκδοθῆ καὶ ἐν τῇ Πανδώρα). — *Ἀυθηγητικὸν δῖπλωμα* τοῦ Ταραντίνου ἡγεμόνος Φιλίππου τοῦ Β' περιέχον μεταφράσιν χρυσοβούλλου Μιχαήλ τοῦ Β' Δεσπότη τοῦ Ἡπείρου ἐν τῷ β' τόμῳ τοῦ Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς Ἑταιρίας καὶ ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ. — *Περὶ Βουθρωτοῦ* ἐν τῷ γ' τόμῳ τοῦ Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς Ἑταιρίας. Ἡ *Ἑβραϊκὴ Κοινότης τῆς Κερκύρας* ἐν τῇ *Ἑστία* (Ἰουν. 1891). Καὶ ἡ διατριβὴ αὕτη εἶχεν ἀτελέστερον προεκδοθῆ ἐν τῷ Ἀττ. Ἡμερολόγιῳ τοῦ 1872. — Πλὴν τῶν πραγματειῶν τούτων ἐξέδωκεν ὁ Ῥωμανός καὶ Ἡρξῆσιν περὶ ἀποδόσεως ἐθελοδοῦλων ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: Δημοσία Κερκυραϊκὴ πρῆξις λατινιστὶ συντεταγμένη περὶ ἀποδόσεως ἐθελοδοῦλων ἐκ Βαγεντίας τῆς Ἡπείρου, δυναστεύοντος ἐν Κερκύρᾳ τοῦ Ταραντίνου ἡγεμόνος Φιλίππου τοῦ Β', νῦν τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα μετὰ βραχείας εἰσαγωγῆς, ἀναλώμασι τοῦ δήμου Κερκυραίων, ὑπὸ Ἰωάννου Ῥωμανοῦ (ἐν Κερκύρᾳ 1882). — Ἀλλὰ καὶ ἐν ἐφημερίσιν ὁ Ῥωμανός τῶν τε Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κερκύρας ἔχει δημοσιεύσῃ τινὰ ἰδίᾳ ἀρχαιολογικὰ (οἷον ἐν τῇ *Ἔρα* 1877 σεπτέμβρ. — ἐν τῷ *Ῥήμα Φεραίῳ* τῆς Κερκύρας 27 ἰανουαρίου 1880: Τιμητήριος Κερκυραϊκῆ ἐπιγραφῆ, παραληφθεῖσα καὶ ἐν Πάρνασσου τόμ. Δ' σ. 162).

Τοιοῦτον ἄνδρα φυσικὸν ἦτο νὰ τιμῆσῃ καὶ νὰ ἀγαπήσῃ ἡ Κέρκυρα. Πόσον δὲ μέγα ὑπῆρξε τὸ πένθος τὸ ὅποιον ἐπεγύθη εἰς τὴν ὠραίαν νῆσον ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ Ῥωμανοῦ βλέπομεν ἐκ τοῦ φυλλαδίου, ὅπερ ἐδημοσίευσαν οἱ βαρυαλογούντες μαθηταὶ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ γυμνασίου: Λόγοι καὶ προσφωνήσεις κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Ἰωάννου Ῥωμανοῦ γυμνασιάρχου. (Ἐν Κερκύρᾳ τύπ. ἡ Κέρκυρα 1892).

Μετὰ χάριτος ἐμάθομεν ὅτι εἶχεν ἤδη προφθάσῃ νὰ περατώσῃ ὁ αἰδιμὸς ἀνὴρ πραγματείας περὶ τοῦ *Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου*, ἣν προώριζε μὲν διὰ τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν, ἀλλ' ἦτις μακροτέρα ἀποβάσκα ἴσως ἐκδοθῆ ἰδιαι-

τέρως. Δυστυχῶς, ἡ ἱστορία τῆς Κερκύρας, περὶ ἣν, ὡς ἀκούομεν, ἠσχολεῖτο ὡσαύτως ὁ Ῥωμανός, δὲν εἶχε λάβῃ ἀκόμη τὴν προσήκουσαν μορφήν, ἀλλ' ἐμμένειν εἰς κατάστασιν ἀπλῶν σημειωμάτων. Ὅπωςδῆποτε ἱστορικὸν ὑλικὸν θὰ ἔχη συλλέξῃ πολὺ ὁ ἀκάματος λόγιος.

Σ. Κ. Σ.

Η ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Γαυριῶν ἐπὶ τῷ τίτλῳ « δεσπότης τῆς δημοουργίας », ὁ ἀνθρώπος πολὺ νωθρὸς ὑπῆρξεν εἰς τὸ ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι καὶ τὰ κατώτερα ζῶα εὐρίσκονται εἰς διανοητικὴν τινα κατάστασιν προσεγγίζουσαν τὴν ἰδικήν του. Ἀλλ' αἱ πολλαὶ τῶν ἀντιρρήσεων αἰ ἐγειρόμεναι πρὶν κατὰ τῆς ἀντιποιήσεως ταύτης, ὑπαγορευθεῖσαι τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνθρωπίνης κενοδοξίας καὶ ἀσυλλογίστου προκαταλήψεως, ἀνηρέθησαν πρὸ πολλοῦ ὡς ἰσχυρισμοὶ ἀνυπόστατοι. Ὁ Δάρβιν, ὁ Λουββοκ, ὁ Λίνδσεϋ, ὁ Ῥόμανς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, περιφανῶς ἀπέδειξαν ὅτι δὲν ὑπάρχει θεμελιώδης διαφορὰ ἐν ταῖς διανοητικαῖς δυνάμεισι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν κτηνῶν, τῆς διαφορᾶς οὗσης ἀπλῶς κατὰ τὸν βαθμὸν μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ εἶδος.

Ἡ ὑπαρξὶς μνήμης τῶν ζώων ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαιωτάτων καὶ περιεργωτάτων κεφαλαίων τῆς συγκριτικῆς ψυχολογίας, καὶ εἶνε ἐν τῶν πολλῶν γεγονότων τῶν ἀποδεικνυόντων τὴν συμπετοχὴν ἢ ἔχουσι τὰ ζῶα τῆς ἡμετέρας νοήσεως. Ὅτι τὰ ζῶα ὠφελοῦνται ἐκ τῆς πείρας τοῦ παρελθόντος ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἔχουσι διαρκεῖς μνήμας ἢ ζωηρὰς ἀναπολήσεις παρελθόντων συμβεβηκότων, ὡς καὶ προσώπων, θέσεων καὶ πραγμάτων. Ὁ Δάρβιν διηγείται περὶ τινος κυνὸς εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος μετὰ χάριτος ἀναγνωρίσαντος τὸν κύριόν του, ἀπόντα ἀπὸ ἐννέα μηνῶν. Ἐν τῇ « Καταγωγῇ τοῦ ἀνθρώπου », ὁ μέγας φυσιοδίφης διηγείται τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ ἰδίου σκύλου του: « Εἶχα ἓνα σκύλον ὅστις ἦτο ἀγριὸς καὶ ἀπόροιστος εἰς πάντα ζῆνον, καὶ ἐκ προθέσεως ἐδοκίμασα τὴν μνήμην του μετ' ἀπουσίας πέντε ἑτῶν καὶ δύο ἡμερῶν. Ἐπῆγα σιμὰ εἰς τὸν σταῦλον ὅπου κατῴκει, καὶ τὸν ἐφώνασα κατὰ τὸν παλαιὸν μου τρόπον δὲν εἶδεις χαρὰν, ἀλλ' ἀμέσως με ἠκολούθησε τρέχων καὶ με ὑπήκουσεν, ἀκριθῶς ὡς νὰ εἶχον χωρισθῆ ἀπ' αὐτοῦ πρὸ ἡμισείας ὥρας. Σειρὰ ὅλη ἀρχαίων ἀναμνήσεων, κοιμημένων ἐπὶ πέντε ἔτη, ἐν ἀκαρεῖ ἀρυπνίσθη παρ' αὐτῷ οὕτω ».

Ὁ καθηγητὴς Ῥόμανς ἀναφέρει παραδειγμα σκύλου ἐνθουμουμένου ὠρισμένου ἤχρον μετὰ διὰλειμμα πρῶτον ἐτῶν. « Εἶχα κάποιον μανδρόσκυλον εἰς τὴν ἐξοχὴν, τὸν ὅποιον μίαν φορὰν ἐπῆρα μαζί μου εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ τινὰς μῆνας. Ἐνόσω ἦτο εἰς τὴν πόλιν, οὐδέποτε τοῦ ἐπετρέπετο νὰ

ἐξέλθῃ ἄνευ περιλαίμιου, ἐφ' οὗ ἦτο ἐγκεχαρᾶμένη ἢ διεύθυνσις μου. Κωδωνίσκος τις κρεμάμενος ἀπὸ τοῦ περιλαίμιου ἔκαμνε ὄξυν κρότον, καὶ ὁ μανδρόσκυλος ἔμαθε νὰ ἐννοῇ ἐκ τῆς προσεγγίσεως τοῦ κρότου τούτου ὅτι περίπατος ἐπέκειτο. Τρία ἔτη βραδύτερον, ἔλαβα καὶ ἄλιν τὸν μανδρόσκυλον εἰς τὴν πόλιν. Ἐνθουμεῖτο πᾶσαν γωνίαν καὶ πάντα διάδρομον τῆς οἰκίας μου ἐν τῇ πόλει, ὡς καὶ τὰς δημοσίας ὁδοὺς καὶ τὴν πρῶτην φορὰν ὅτε τοῦ ἔφερα τὸ περιλαίμιόν του, μετὰ τοῦ μικροῦ κωδωνισμοῦ, εἶδεις τὴν χαρὰν, ἀνωγνωρίσας ἀμέσως τὸν ἦχον τοῦ κωδωνίσκου, ἂν καὶ δὲν τὸν εἶχεν ἀκούσει πρὸ τριετίας ».

Ὁ αὐτὸς φυσιολόγος, διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν μνήμην τῶν πιθήκων, ἐδανείσθη πιθήκον τινα ἐκ τῆς ἐν τῇ Ζωολογικῇ ἐταιρίᾳ συλλογῆς. Ἀπ' ἀρχῆς ὁ πιθήκος ἀφωσιώθη αὐτῷ μετὰ σφοδροῦ πάθους, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐκράτησεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, τὸν ἀπέδωκεν εἰς τοὺς ζωολογικοὺς κήπους· καὶ ὁ πιθήκος, μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐνθουμεῖτο αὐτὸν τόσον καλὰ ὅσον κατὰ τὴν πρῶτην ἡμέραν ὅτε ἀπεστάλη ὀπίσω. Ὁ Ῥόμανς διηγείται ὡς ἐξῆς τὰ κατὰ τὸν πιθήκον τούτον:

« Ἐπισκεπτόμην τὸ πιθήκοτροφεῖον ἅπαξ τοῦ μηνός, καὶ ὅταν ἐπλησίαζα εἰς τὸν κλωθὸν του, μ' ἔβλεπε μετ' ἐκπληκτικῆς ταχύτητος, συνήθως πρὶν ἐγὼ τὸν ἰδῶ, καὶ ἔτρεχεν εἰς τὰς σιδηρὰς ράβδους, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐξέτεινε τὰς δύο χεῖρας του μετὰ πάσης ἐνδείξεως χαρᾶς. Ἐν τούτοις δὲν ἐγρύλλιζε δυνατὰ· ἐραίνετο λίαν πολυμέριμνος ἐκ τῆς μετὰ τῶν ἄλλων πιθήκων κοινωνίας, ὥστε δὲν εἶχεν ἄνεσιν ἀρκετὴν ὅπως ἔλθῃ εἰς διαχύσεις, ὅπως συνείθιζεν ἐν τῷ γαληνωτέρῳ βίῳ ὃν διῆγε πρὶν. Λίαν ἐκπληκτος ἐκ τῆς ἄκρας ταχύτητος μετ' ἧς με διέκρινεν ὡσάκις ἐπλησίαζα εἰς τὸν κλωθὸν του, ὅσον πολλὰ πρόσωπα καὶ ἂν ἴσταντο τριγύρω, ἐπίτηδες ἐπισκέσθη τὸ πιθήκοτροφεῖον τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα, ὅπως ἰδῶ ἂν θὰ με διέκρινε ταχέως καὶ μεταξύ τοῦ πυκνοῦ πλήθους τοῦ ἐπισκεπτομένου τὸ μέρος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Καίτοι δὲν εὗρον τόπον νὰ σταθῶ εἰμὴ τέσσαρας ὀργυίας μακρὰν τοῦ κλωθοῦ, καὶ οὔτε ἀρῆκα φωνὴν ἢ ἦχόν τινα ὅπως ἐπισύρω τὴν προσοχὴν, με εἶδε σχεδὸν ἀμέσως, καὶ με αἰφνιδίον νοῆμον βλέμμα ἐγνώμισόν μου ἔτρεξε κατὰ μῆκος τοῦ κλωθοῦ νὰ με χαιρετίσῃ. Ὅτε ἀπῆλθον, με ἠκολούθησεν, ὡς ἔκαμνε πάντοτε, ἕως τὸ ἔσχατον ἄκρον τοῦ κλωθοῦ, καὶ ἐστάθη ἐκεῖ παρασυλάττων τὴν ἀναχώρησίν μου ἐνόσω ἔμενα ὀρατός. »

Ἐπάρχουσι πολλὰ ἐξακριβωμένα γεγονότα ἀποδεικνύοντα ὅτι ὁ ἔλεφας ἔχει ἰσχυροτάτην τὴν μνήμην. Ὁ Πλίνιος ἔγραψε περὶ τοῦ ζώου τούτου ὅτι ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ δύναται ν' ἀναγνωρίσῃ ἀνθρώπους οἵτινες ὑπῆρξαν ἀγωγεῖς του κατὰ τὴν νεότητά του· καὶ τοῦτο λίαν πιστευτὸν

καθίσταται ἐκ τῶν ἐπομένων παραδειγμάτων, τὰ ὁποῖα μνημονεύουσιν οἱ νεώτεροι φυσιολόγοι.

« Ἐλέφας τις ἐξημερωθεὶς καὶ ἀθροφωρῶν, κατετρόμαξεν ἐπὶ τῇ θῆξ τίγριδος καὶ ἔφυγε τοὺς ὁδηγούς του. Μετὰ δεκαοκτῶ μῆνας ὁ ἐλέφας οὗτος ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν πρῶν φυλάκων του μεταξὺ ἀγέλης ἀγρίων ἐλεφάντων, οἵτινες εἶχον ζωγραφήν καὶ ἐκλείσθησαν εἰς μάνδραν. Ἀλλ' ὅταν τις ἐπλησίαζεν εἰς τὸ ζῶον, προέτεινε τὴν προβοσκίδα του καὶ ἐφαίνετο τόσον ἄγριον ὅσον καὶ οἱ σύντροφοί του. Πανούργως κυνηγῶς ἀνέβη τότε εἰς χειροθήτη ἐλεφάντα, ἐπλησίασε πρὸς τὸν ἀτίθασσον, ἐδραξε τὸ οὖς του, καὶ τὸν διέταξε, μετὰ τὰς φωνὰς τὰς ὁποίας ἐκφέρουσιν ὡς προσταγήματα οἱ ἐλεφантаγωγεῖς, νὰ πέσῃ κάτω. Ἀμέσως ἡ δύναμις τῶν παλαιῶν ἀναμνήσεων ὑπέρισχυσε κατὰ πάσης ἀντιδράσεως· ὁ ἐλέφας ὑπήκουσεν εἰς τὸ προσταγήμα, καὶ πεσὼν κάτω ἐξέφερε φωνὴν τινα, ἣν ἤτο γνωστὸν ὅτι συνεθίζεν ἄλλοτε. Ἄλλος πάλιν ἐλέφας, ἀροῦ ἐπὶ δύο ἔτη ἐθήτευε δαμασθεὶς, ἔγεινε καὶ πάλιν ἄγριος ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη, καὶ τότε ζωγραφεῖς ἐκ δευτέρου, ἐνθυμεῖτο καθ' ὅλα τὰς λέξεις τῶν προσταγμάτων. »

Ἡ μνήμη τοῦ ἵππου εἶνε ἐτι θαυμασιωτέρα. Ὑπάρχουσι πάμπολλα ἀξιοπίστα ἀνέκδοτα δεικνύοντα ὅτι ἵπποι ἐπεσεκέρθησαν αὐθόρμητοι ἐργαστήρια πεταλωτῶν, ὅταν ἐχρειάζοντο πέταλα ἢ ὅταν τὰ πέταλά των δὲν τοὺς ἤρχοντο καλά. Ἡ μνήμη τῶν ὁδῶν καὶ τοποθεσιῶν παρὰ τῷ ἵππῳ εἶνε λίαν γνωστὴ, καὶ ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ τοῦ αἰδεσίμου Ῥόλανδ Οὐέδγουδ πρὸς τὸν Δάρβιν εἶνε καλὸν παράδειγμα τούτου: « Ἐπιθυμῶ νὰ σῶς διηγηθῶ παράδειγμα πολυχρονίου μνήμης ἵππου. Ἐφθασα ἀρτίως μετὰ τὸ ἀμαξάκι συρόμενον ἀπὸ τὴν φορβάδα μου, ἀπὸ Λονδίνου εἰς ἐδῶ, καὶ ἐνῶ δὲν εἶχεν ἔλθῃ ἐδῶ ἀπὸ ὀκταετίας, ἐνθυμεῖτο κάλλιστα ὅλον τὸν δρόμον της, καὶ ἐστάθη αὐθόρμητως εἰς τὸν σταῦλον, ὅπου ἄλλοτε ἐσταυλιζέτο. »

Τὰ παραδείγματα ἅτινα ἔδωκαν ζωῶν τινα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς μῆθης ἀποτελοῦσι περισπούδαστον θέμα διὰ τ' ἀναγνώσματα τὰ γινόμενα συνήθως εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Συλλόγων τῆς Ἐγκρατείας. Ὁ δόκτωρ Λίνδσεῦ διηγείται ὅτι εἰς σκύλος, ἀροῦ μίαν φορὰν ἐπιεν, ἠρνήθη νὰ ξαναδοκιμάσῃ τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὸν ζῆθον. Ἡ ἀνάμνησις τῶν δυσαρέστων ἀποτελεσμάτων τοῦ ποτοῦ, τὸν ἔκαμνε νὰ γαυγίξῃ ἅμα ἐβλεπεν ἀγγεῖον ζῆθου. Καὶ ὁ Δάρβιν διηγείται πῶς εἰς ἀμερικανικὸς πίθηκος, ἀροῦ ἅπαξ ἐμέθυσεν ἀπὸ βράνδου, οὐδέποτε πλέον ἠθέλησε νὰ τὸ ἐγγίσῃ καὶ οὕτω, προσθέτει ὁ μέγας φυσιολόγος, ἀπεδείχθη πολλῶν ἀνθρώπων φρονιμώτερος.

Καὶ ὁ ψιττακὸς ἔχει ἰσχυρὰν μνήμην. Τὸ πτηνόν, λέγει ὁ δόκτωρ Λίνδσεῦ, οὐχὶ σπανίως λαμ-

βάνει ἕξοχον μέρος, μετὰ νοημοσύνης βεβαίως, εἰς τὴν κατ' οἶκον προσευχὴν τῶν κυρίων του. Οὕτω οἱ ψιττακοί, παραδείγματος χάριν, ἀντιφρονουσὶν ἐν καταλλήλῳ καιρῷ εἰς τὰς δεήσεις, ἀσκήσεις ἢ τις προϋποθέτει κατὰ τι περισσώτερον παρὰ ἀπλῆν μνήμην καὶ ἀπλῆν προσοχὴν εἰς τὰς ἀπαγγελλομένας εὐχάς. Ἡ στάσις, αὐτὴ ἡ ὀμιλία, αἱ παρατηρήσεις καὶ ἡ συνδιάλεξις τῶν πτηνῶν εὐαρμωστοῦσιν εἰς τὸν τόπον, εἰς τὸν χρόνον καὶ τὰς ἄλλας περιστάσεις. Οὕτω εἰς ψιττακὸς Ἀγγλοῦ ἐπισκόπου εἶχε συνεθίσῃ νὰ λέγῃ, ἄλλοτε μὲν εὐλαβῶς καὶ μετ' ἐμπροπούσης ἐπιστημότητος, ἄλλοτε δὲ σαρκαστικῶς καὶ εἰρωνικῶς, ἀλλ' ἐκάστοτε ἐν τῷ καταλλήλῳ καιρῷ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας: « Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν! » Ἄλλος πάλιν ψιττακὸς ἔψαλλε μετὰ ρυθμοῦ καὶ μελούς τὸν ὕμνον: « Ἐν μακαρίῳ τόπῳ ».

Ἡ μνήμη τῆς μελίσης καὶ ἄλλων ἐντόμων εἶνε θαυμασιωτάτη. Τὸ ἐπόμενον παράδειγμα, ὅπερ ἀναφέρει ὁ Οὐβέρ, περὶ τῆς διαρκείας τῆς μνήμης τῆς μελίσης εἶνε μόνον ἐν ἑξῆς ἐκατόν, ὡς γνωρίζουσιν οἱ ἀναγνώσται τῶν περισπούδαστων μελετῶν τοῦ Λουββόκ. Ἐν φθινόπωρον, ὁ Οὐβέρ ἔθηκεν ὀλίγον μέλι ἐπὶ τινος παραθύρου, ὅπου ἀμέσως ἐπέπεσε νέφος μελισσῶν. Τὸ μέλι ἀφῆρέθη κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ αἱ κυψέλαι μετεφῆρθησαν ἄλλοῦ. Ὅταν αἱ κυψέλαι ἐκοιμήθησαν πάλιν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ, τὸ μέλι δὲν ἐτίθη ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἀλλ' ὁμως αἱ μέλισσαι, μετ' ἀπουσίαν πολλῶν μηνῶν, ἐπανῆλθον εἰς τὸ παράθυρον ἀναζητοῦσαι προφανῶς μέλι.

Δὲν δυνάμεθα καλλίτερον νὰ περᾶνωμεν τὰς βραχείας ταύτας παρατηρήσεις εἰμὴ διαλαμβάνοντες ἐν συντόμῳ καὶ περὶ τῆς μνήμης τοῦ μύρμηκος. Ἡ ἀξιοσημείωτος νοημοσύνη τοῦ μικροῦ τούτου ζώου ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Δάρβιν παρετήρησεν ὅτι ὁ ἐγκέφαλος του « εἶνε ἐν τῶν θαυμασιωτάτων τῆς ὕλης ἐν τῷ κόσμῳ, θαυμασιώτερον ἴσως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου ».

Ὅπως ἐκμετρήσῃ τὴν δύναμιν τῆς μνήμης τοῦ μύρμηκος, ὁ Λουββόκ ἐδοκίμασε κατ' ἀρχὰς κρατήσας ἓνα μύρμηκα μακρὰν τῆς φωλεᾶς του ἐπὶ ἔτος καὶ πλέον, καὶ εἶτα ἐπαναγαγὼν αὐτόν. Μετὰ θαυμασμοῦ δὲ παρετήρησεν ὁ διάσημος φυσιολόγος, ὅτι ὁ μύρμηξ ἀνεγνωρίσθη ἀμέσως καὶ ἔθωπεύθη ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους φίλους καὶ συντρόφους του. Τὴν δοκιμὴν ἐπανέλαβε πολλάκις, καὶ πάντοτε εἶδε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ὅπως ἀπατήσῃ τοὺς μύρμηκας τοὺς ἐν τῇ φωλεᾷ, ἔφερε ξένον μύρμηκα ἀντὶ ἐκεῖνον τὸν ὅποιον εἶχε λάβῃ, ἀλλ' οἱ μύρμηκες ἀμέσως ἀνεκάλυψαν τὴν ἀπάτην, καὶ ἐκακοποίησαν σοβαρῶς τὸν παρείστακτον.

Περὶ τῆς διαρκείας τῆς μνήμης τοῦ μύρμηκος ἔχομεν τὴν ἐπομένην παρατήρησιν τοῦ Βέλτ, ἣν ἀναφέρει ὁ Ῥόμανς: Κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Νέος λύχνος.

Πολὺς λόγος γίνεται κατ' αὐτὰς περὶ τῆς Aria Safety Lamp ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν μέχρι τοῦδε ἐν ἐνεργείᾳ λύχνων ἀσφαλείας ἔγκειται ἐν θεμελιώδει μηχανισμῷ, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκτοπίζεται ὁ ἐπικίνδυνος ἀνευ ἀέρος χώρος, ὅστις σχηματίζεται ἐν τῷ περιέχοντι τὸ ἔλαιον δοχείῳ συνεπείᾳ τῆς καύσεως τούτου. Ἐν τῷ ἀνευ ἀέρος χώρῳ τούτῳ δύνανται ὡς γνωστὸν νὰ συσσωρευθῶσιν αἲραι καὶ ὑπὸ ὀρισμένας περιπτώσεις νὰ γείνη ἐκκρηξις. Εἰς τὴν νέαν Aria Safety Lamp μένει τὸ ἔλαιον, συνεπείᾳ λίαν προσφυοῦς συστήματος ὑποδοχείων, πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιφανείαν, μέχρις ἐξαντλήσεως αὐτοῦ καὶ οὕτω δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ κενὸς χώρος, ἐνῶ συγχρόνως ἡ φλόξ καίει κανονικώτερον.

Ναφθομανία.

Ἐν τινι ἐργοστασίῳ ἐλαστικοῦ κόμματος τῆς Βοστώνης, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐργάζονται ἰδίως γυναῖκες καὶ κοράσια, εὐρίσκοντο αἱ ἐργάτιδες, κατ' εἰδήσεις διαφόρων φαρμακευτικῶν ἐφημερίδων, σχεδὸν διηλεκτικῶς ἐν καταστάσει μῆθης. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ μῆθη αὕτη προήρχετο ἐκ τῆς νάφθας, τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις πρὸς ἐκκλῆθαρσιν τοῦ ἐλαστικοῦ κόμματος. Αἱ ἐργάτιδες ἐδήλωσαν, ὅτι ἡ ἐισπνοὴ τῶν ἀτμῶν τῆς νάφθας ἐγένετο εἰς αὐτὰς ἀπόλαυσις εἰς ἣν δὲν δύνανται ν' ἀντισταθῶσι. Φαίνεται, ὅτι οἱ ἀτμοὶ τῆς νάφθας παράγουσι περισσώτερον ἐτι τοῦ ὁπίου καὶ χάσις εὐχάριστα αἰσθητάτα καὶ ὄνειρα.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΔΑΦΝΙΟΥ

Ἐκ φωτογραφίας τοῦ φιλοτέχνου κ. Γιαννοπούλου, δημοσιεύομεν τὴν ἱστορικὴν μὲνην τοῦ Δαφνίου, τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἀνεκαινίσθη ὁλόκληρος ὁ τροῦλλος καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ψηφιδωτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπὸ τινος ὠρολογιοποιῶ τῆς Γενεύης ἐγένετο ἐφαρμογὴ τοῦ φωνογράφου εἰς τὴν ὠρολογοποιάν, δηλαδὴ κατασκευάσθη ὠρολόγιον τὸ ὁποῖον ἀντὶ νὰ σημαίνει ἐμφανῶς τὰς ὥρας.

— Ραγδαία βροχὴ κονιορτοῦ συνέθη ἐσχάτως εἰς Στοκχόλμην, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας.

— Ὁ μεγαλύτερος γνωστὸς σκύλος εἶνε ὁ ἐκ τοῦ γένους Ἀγ. Βερνάρδου ὀνομαζόμενος Λόρδος Βιούτ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ σκύλος αὗτος ἔχει λάβῃ 26 πρῶτα βραβεῖα εἰς ἐκθέσεις καὶ ἄπειρα μετὰλλια, ἐταξείδευσε δὲ εἰς ὅλην τὴν Ἀγγλίαν φέρων μικρὸν κουμπάρην κρεμασμένον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ συνέλεξεν ὑπὲρ τὰ δεκάμισχίλια φράγκα χάριν ἀγαθουργῶν σκοπῶν. Ζυγίζει 247 ἀγγλικὰς λίτρας καὶ ἠγαράσθη ὑπὸ πλουσίου Ἀμερικανοῦ ἀντὶ 3750 δολλαρίων.

— Εἰς ἀμερικανὸς ἐφευρέτης μελετᾷ νῦν τὴν διὰ τῆς φωτογραφίας ἀντικατάστασιν τῆς τυπογραφίας. Ἀντὶ τῶν πολυπλοκωτάτων πιστηρίων θὰ λειτουργῇ μέγα φωτογραφικὸν μηχάνημα καὶ ἐντὸς αὐτοῦ θὰ ἐκτυλίσσειται κύλινδρος χάρτου καταλλήλως παρασκευα-

1859 εἰς τὸν κῆπον τοῦ Βέλτ ἐνέσκηψαν μύρμηκες φυλλοφάγοι. Ἀνευρε τὴν φωλεάν των περὶ τὰς ἐκατὸν ὀργυῖας μακρὰν τοῦ κήπου του, καὶ ἔχυσεν εἰς τὴν ὀπήν των κρᾶμα κοινοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως μετὰ ὕδατος. Τὸ φθοροποιὸν γένος πάραυτα ἀπεσύρθη ἀθρόον ἀπὸ τοῦ κήπου ὅπως ἀντιμετωπίσῃ οἱκοὶ τὸν κίνδυνον, καὶ ὅλη ἡ φωλεὰ παρέλυσε, τῶν μυρμηκῶν τρεχόντων ἄνω καὶ κάτω ἐν ἄρχῃ ἀμυχανία. Τὴν ἐπιούσαν ὁ Βέλτ τοὺς εὖρε φιλοπόνως ἀσχολουμένους εἰς τὸ νὰ μεταφέρωσι τὴν τροφὴν ἐκ τῶν παλαιῶν ὀπῶν εἰς νέας ὅπας ἀρτίως ὀρυχθείσας ὀλίγας ὀργυῖας ἀπωτέρω. Αὐταὶ ὁμως ἀπεδείχθη ὅτι ἦσαν προσωρισμένα: ὡς προσωρινὰ ἀποθήκαι· διότι μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ αἱ παλαιαὶ καὶ αἱ νέαὶ ὀπαὶ ἔκειναι ἐντελῶς ἔρημοι, ὥστε ὁ Βέλτ ὑπέθεσεν ὅτι ὅλοι οἱ μύρμηκες εἶχαν ἀποθάνῃ.

Ἀλλ' ἀκολουθῶς ἀνεκάλυψεν ὅτι εἶχαν μεταναστεύσει εἰς νέαν θέσιν, περὶ τὰς διακοσίας ὀργυῖας μακρὰν τῆς παλαιᾶς κατοικίας των, καὶ ἐκεῖ ἐγκατεστάθησαν εἰς νέαν φωλεάν. Δώδεκα μῆνας βραδυτέρων, τὰ ζωῶρια εἰσέβαλαν καὶ πάλιν εἰς τὸν κῆπον του, καὶ πάλιν ἐδέθησε νὰ κάμῃ χρῆσιν ἰσχυρᾶς δόσεως ἀνθρακικοῦ ὀξέως.

Οἱ μύρμηκες, ὅπως καὶ τὴν πρώτην φορὰν, διὰ μιᾶς ἀπεχώρησαν τοῦ κήπου· καὶ δύο ἡμέρας ὕστερον, εὗρεν ὅλους τοὺς ἐπιζήσαντας ἐργαζομένους ἐπὶ τινος τροχίως ἣτις ἔφερε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν παλαιάν ὀπήν τοῦ προλαβόντος ἔτους, ὅπου ἐργάζοντο φιλοπόνως σκάπτοντες. Πολλοὶ μετέφερον τεμάχια τροφῆς ἀπὸ τῆς νεωστὶ κατακλυσθείσης δι' ἀνθρακικοῦ ὀξέως ὀπῆς εἰς τὴν πρὸ ἐνός ἔτους κατακλυσθείσαν, ἐξ ἧς πρὸ πολλοῦ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ ἐξέλιπεν. Ἦτο πλήρης καὶ κανονικὴ μετανάστασις· καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἡ ὀπή, εἰς ἣν εἶχε ῥίψῃ προσφάτως τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἠρημώθη ἐξ ὁλοκλήρου. Ὁ Βέλτ προσθέτει: « Ἀκολουθῶς εὗρον ὅτι, ὅταν πολὺ διαταραχθῶσι, καὶ πολλοὶ τῶν μυρμηκῶν καταστραφῶσιν, οἱ ἐπιζῶντες μετοικοῦσιν εἰς νέαν θέσιν. Δὲν ἀμφιβάλω ὅτι τινὲς τῶν ἡγετῶν ἐν τῇ μυρμηκίᾳ ἐνθυμοῦντο τὴν φωλεάν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ κατεύθυναν τὴν μετοικεσίαν πρὸς ταύτην ».

Περὶ ἰσχυρᾶς μνήμης τῶν μυρμηκῶν ὁ Ῥόμανς ἀναφέρει περιπλέον παρατήρησιν τοῦ Κάρλ Φόχτ, « ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἄλλεπαλλήλων ἐτῶν μύρμηκες ἐκ τινος ὀπῆς συνεθίζον νὰ ὀδεύωσι διὰ τινων ἐρήμων ὁδῶν εἰς τὸ ἐργαστήριον χημικοῦ τινος ἐξασκία μέτρα ἀπέχον, ὅπως φθᾶσωσιν εἰς ἀγγεῖον πλήρες ὑδρομέλιτος. Ἐντεῦθεν συμπεραίνεται ὅτι οἱ μύρμηκες ἐνθυμοῦντο ἀπὸ θέρου εἰς θέρος τὸ ἀγγεῖον ἐκεῖνο μετὰ τὸ ὑδρομέλι. »

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

A. Π.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΔΑΦΝΙΟΥ

ζομένου, όστις θ' αποκόπτεται κατά φύλλα ανάλογα προς τὰ τυπογραφικά φύλλα. Έπειδή δέ αρκεί έν εκατοστόν του δευτερολέπτου διά πᾶσαν φωτογραφικήν αποτύπωσιν, έπεται ότι 360.000 αντίτυπων θά δύναται νά έτοιμάζονται έντός μιᾶς ώρας, ένῶ διά τῶν ταχυτάτων μηχανικῶν πιεστηρίων δέν κατορθοῦται ἡ εκτύπωσις περισσότερων τῶν 15.000. Διά τᾶς εφημερίδας λοιπόν πρό πάντων θά εἶνε πολύτιμος ἡ έφευρέσις τοῦ ἀμερικανοῦ ἄν τεθῆ εἰς πρᾶξιν.

— Η βρωσική κυβέρνησις ενέκρινε τὸ σχέδιον τοῦ Ἰουδαίου Κροΐσου βαριόνου Χίρς, ἀναλαβόντος τήν ἐν διαστήματι πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν μετανάστευσιν 31)2 εκατομμυρίων Ἰουδαίων εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀλλαγῶν. Κατὰ τὸ πρᾶγμα ἔτος θά μεταναστεύσῃσιν 25.000, ὃ δ' ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν θ' αὐξάνη ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Τὴν μετανάστευσιν θά διευθύνῃ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ἐν Πετροπόλει, ἰδρύουσα ὑποκαταστήματα εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἡ βρωσικὴ κυβέρνησις ὑποχρεοῦται ν' ἀπολύῃ τοὺς ἀπερχομένους Ἰουδαίους τῆς βρωσικῆς ὑπηρεσίας, ν' ἀλλάσῃ αὐτοὺς τῆς στρατολογίας καὶ νά παρέχῃ δωρεάν τὰ ἀναγκαζιόντα ἔγγραφα.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἡ Βορειογερμανικὴ Ἐφημερὶς ἐπαίνει τὸν δῆμον Ἀθηναίων ὡς ἀποδεχθέντα τὴν εἰσήγησιν τοῦ πρίγκηπος Βερνάρδου τοῦ Σαξονικοῦ Μάϊνινγκεν καὶ θέντα ἐπὶ τοῦ οἴκου, ένθα ἐτελεύτησεν ὁ Ἀλέξανδρος Ῥ. Ῥαγκαβῆς, πλῆκx ἀναμνηστήριον. « Ὁ Ῥαγκαβῆς, λέγει, ὡς διπλωμάτης, ὡς λόγιος, ὡς ποιητὴς ἐκτῆσατο φήμην πολλῶν πέρα τῶν ὁρίων τῆς πατρίδος του, εἰλκυσε δὲ πανταχοῦ διὰ τοῦ ἀξιαγάστου καὶ μεγαλίου ἤθους καὶ τῆς ευγενείας τῶν τρόπων του τὰς καρ-

διάς. Καὶ ἐν Βερολίνω, ένθα διέτριβεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, παρακολουθῶν μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν πορείαν τῆς γερμανικῆς πολιτικῆς καὶ φιλολογίας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ἀπέλασε τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν διαφόρων τάξεων τῆς κοινωνίας, γενικὴν δὲ καὶ βαθεῖαν διήγειρε συμπάθειαν ἡ εἰδῆσις τοῦ θανάτου του. Οἱ γνωρίζοντες ζωηρὰν τηροῦσι τὴν μνήμην τῶν ὥρων, ἧς διήλθον μετ' ἀνδρός, όστις διὰ τῶν γνώσεών του καθίστα γόνιμον καὶ τερπνὴν τὴν διαμοιβὴν τῶν ιδεῶν, ἐσκόρπιζε δὲ διὰ τῶν εὐφυολογιῶν του τὴν εὐθυμίαν».

Ἐκπαιδευτικά

Πρῶτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ μέλλον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐψηφίσθη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν ὁ κ. Ι. Πανταζίδης, καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας.

Καλλιτεχνικά

Ἰπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Ἀνώνυμος Ἐκθεσις » ὠργανίσθη ὑπὸ ζωγράφων τοῦ Μονάχου ἐκθεσις καλλιτεχνικὴ, τῆς ὁποίας ὄρος εἶνε ὅτι τὰ ἔργα ἐκτίθενται ἄνευ τοῦ ἰνόματος τοῦ καλλιτέχνου. Τὸ ὄνομα θά γίνεται γνωστὸν μόνον μετὰ τὴν πώλησιν ἐκάστου καλλιτεχνήματος.

Θεατρικά

Εἰς τὸ θέατρον τῆς Λεϊψίας παρεστάθη ἐσχάτως νέον μελόδραμα κομικὸν ὁ Διοιτητῆς τοῦ Τοῦρ συνθεθὲν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ μουσικοῦ Καρόλου Ῥαϊνέκε. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου ἦτο θριαμβευτικὴ.

Μουσικά

Ἐπερωτώθησαν αἱ ἐξετάσεις τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὁδείου, καθ' ἧς ἀπεδείχθη ἡ μεγάλη πρόσδος τοῦ καταστήματος ὑπὸ τὴν δεξιωτάτην διεύθυνσιν τοῦ κ. Γ. Νάζου.